

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин ажилчы чоннар депутаттарынын область Советинин органы

1953
ИЮНЬ
20
СУББОТА
№ 118 (2803)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Литваның компартиязынын Төп Комитетинин пленуму (1 арын).
Пес-таавы болгаш идик бүдүрүлгези калбарып турар (1 арын).
Бистин областың колхозтарында (1 арын).
ПАРТИЈИЖИ АМЫДЫРАЛ: А. Адыгбай.—Бай-Тайга районун партия чырыдышыкынын түнел кичээлдери (2 арын).

Областың колхозчу малчынарын- да (2 арын).
В. Цыпкин.—Көдөз ажил-агыт үндүрүүнү бедик шынарлыг денелге чорудар (2 арын).
К. Чажап.—Көдөз ажил-агыт артелиниң Уставын шыгыгы сагыыр (3 арын).
В. Петров.—Тудуг ажилы ала- чаягаарлаашкында (3 арын).

Ю. Калугин.—Латин Американың улустарынын тайбын болгаш демократия дээш демисели (3 арын).
Д. Бочаров.—Делегейде болуп турар чоруктарын дочулалы (4 арын).
Тайбынын Бугу-делегей Чөвүленин сессиясы (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Малдын чайгы оदारладышыкынын организаствыг эрттирер

Коммунистг партиянын XIX съездинин СССР-ниң хөгжүлдезиниң бешки беш чыл планынын талазы-биле директиваларында көдөз ажил-агыт кол сорулгаларына бирээзи—ниитинин малынын баш санын улам көвүдедири-биле кады оң продукттуун дыка өстүрери болуп деп айткан. Ам областың колхозтарынын болгаш совхозтарынын малчынарында бо төөгүлүг сорулгалы боттандырбышаан, бо чылдың мал өстүреринин күрүне планын күүседир, чедип алдынган дуржулгаларын улам быжыглаар болгаш непередир дээш улуг демисел, социалистг чарыш мурнукузундан артык калбарып турар.

Малды оदारладыр талазы-биле эрткен чылда турган четпестерни бо чылын катаптаваз ужурулуг. Амгы үеде областың колхозтарынын, совхозтарынын малдары колдуунда чайгы одарларда четкен. Ындыг болза-даа, чамдык черлерде хой кыргылдазы саадап турары-биле шээр мал чаксы одарында хевээр турбушаан. Ынчангыш колхозтарын хой фермаларынын ажилдакчылары кыргылданы шалыпкын чорудуп, шээр малды чайгы одарже дүргөн шилчидери чугула.

Областың колхозтарында болгаш совхозтарында малдын уксаалгы шынарын бедидип, ажаалга, чемгерилгезин экижидип тургаш, ниитинин малынын продуктуун өстүрүп, сүт, эт, дүк, кыш болгаш мал ажилынын өске-даа продукттарынын бүдүрүлгезин көвүдедири талазы-биле бо үеде чорутууну турар улуг ажил болза, малды чайлагладыш оदारладыр болуп. Ам болза, колхозтарын, совхозтарын өөр-өөр малдары сериян чайлагларын одарында чоруп турар.

Кадарчылары шын шилип алырындан малдын чайгы оदारладышыкынын организаствыг эрттирери улуг-биле хамааржыр деп чүвени мурнакчы ажил-агытларын дуржулгазы көргүзүп турар. Моон ужурунда колхозтарын баштаар черлери кадарчыларынын составын ам-да өөренип көрүп, аңаа эң дуржулгалыг, бодун бердинген ак-сеткилдиг кадарчыларын шилип кирири-биле, оларнын харысалгазын бедидеринче улуг кичээлгенин салыр ужурулуг. Ам үеде колхозтарын хой кезин оदारладыр малдарын үндүреринин мурнунда дензелевезин чорук кадарчыларга малды семиртип оदारлатканы дээш санап бээр немелде күш-хүннерин эвээжидеринге чедирип турар. Ол болза, кадарчыларын сонуургалын кудуладыр. Ам сорулга болза, чайгы одарда малдарын ай санында немешкен дензинин хынаары-биле дензип турарын чурумчудар ужурулуг.

Чайгы үе—мал ажилын улам хөгжүдериңге болгаш оң продукттуун өстүреринге эң таарымчалыг үе. Бистин областың делгем чаагай аргаалары, шынаалары, дагалары болгаш көктүг-шыктыгы сериян чайлаглары колхозтарын, совхозтарын бүгү малдарын оदारладып, эки сүүзүңгү чөмөр-биле хандыраарга четчир. Сорулга болза, ол байлакшылдыг оदारларын планныгы-биле ажыглап, ниитинин малын семиртип алыры болуп.

Көдөз ажил-агыт органнарыннын, оларнын мал ажилдакчыларынын хүлээлгези болза, колхозтарда малдын чайгы оदारладышыкынын планы канчаар тургустунганын, ону херек кырында боттандырдып турарын, чайгы одарлашыкынын баштайгы хүннеринде кандыг четпестер барын хынап көрүп, четпестерин чайладыр дугайында боттуг хемчеглерин ап, зооветеринария көрүлденин доктаамал чорудары болуп. Мал одарын шын ажыглаары-биле тустусу участоктарга үзер, оларны ээлчеглиг чурум өзугар планныг оदारладыр. Одар малдарын четчир суг-биле хандыраар, база оदारларга чылыг, мунгаш болгаш чадагай кажааларын тудар.

Малды чайын оदारладып семиртири бистин областың байдалына онза ужур-дузаныг. Оң кол сорулгазы болза, малдын баш санын өстүрер, продукттуун бедидер, шынарын экижидер, төлгүрүн бедидер болгаш анык малдарын семис күштүг кылдыр өстүрер, оон ынай одарларын шын ажыглаар, тарылга шөлүн, ситен кезер черлерин, база күсүк, кышкы үелерде ажыглаар оदारларын малга чидиртип, чаза бастырып кааптарындан камгалаар.

Малдын чайгы оदारладышыкынынга киржири партия, совет организацияларынын, оларнын активтеринин чугула сорулгалы болуп. СЭКП райкомнары, район Советтеринин күүскомнары малдын чайгы оदारладышыкынын боттуг удуруттулга, дузаламчы-биле хандыраар ужурулуг. Хамкыктын мурнунда чайгы одарларда малчынар дугайында сагыш салып, оларга культуралыг амыдыралды тургузар херек. Колхозтарын, совхозтарын мал оदारлаткан малчынарын эмнелге дузаламчысы, садыг, кино-чурук, солуннар, ном дөптөрлер-биле болгаш культурамассалыг ажилдар-биле хандыраарны организаастаар. Партия организациялары малчынар ортузунга үргүлчү ажилдаар агитаторларын, илеткелчилерин тургузар, оларнын кылар ажил планын чогаадыр, ону ажил херек кырында боттандыраарны организаастаар.

Чайгы одарга семирткен малдар кыштыг кадыг-берге үезин хүр эрттирер. Малдын чайгы оदारладышыкынын эрткен чылын Чөөн-Хемчик, Бий-Хем болгаш өске-даа чамдык районнарга багай эвес эрткен. Чөөн-Хемчик районун Хендергей сумуда «Кызыл тараачын» колхозтуң дуржулгалыг кадарчысы эш К. Лопсан инек малды оदारладып семиртири талазы-биле чыл бүрү эки түнелди көргүзүп турар. Эрткен чылын эш Лопсанның оदारладып кадарган инек бүрүзүңүг хонукта немешкен ортумак дензизи 1056 грамм болуп турган.

Тус-тус фермаларын болгаш малчынарын аразынга социалистг чарышты калбартыр, оон чорудулгазынын түнелин өй-шаанда үндүрер, мурнакчы малчынарын, ылангыя малдык немелде дензинин бедидер талазы-биле улуг көрүзүглерни чедип ап турар кижилерин дуржулгазын непередир чорук партия, комсомол органиацияларынын чугула хүлээлгези болуп.

Мал оदारладышыкынын талазы-биле зооветеринария чурумнарын сагып турар колхозтарда малдын продукттуу бедик болуп турар. Бий-Хем районун «Кызыл тараачын» колхозунун мал ажилынын фермаларын ажилдакчылары малды чайгы одарже шилчидеринин мурнунда бүгү малга ветеринар-зоотехниктиг көрүлдени эрттирер, оон соонда зооветеринария ажилдакчыларынын дузасы-биле малды тус-тус кобданнырга таарыштыр үзүп, оदारларын шилип ап, мал ажилынын дуржулгалыг, бодунун херээңге ынак болгаш эки билер кижилерин аңаа быжыглап турар.

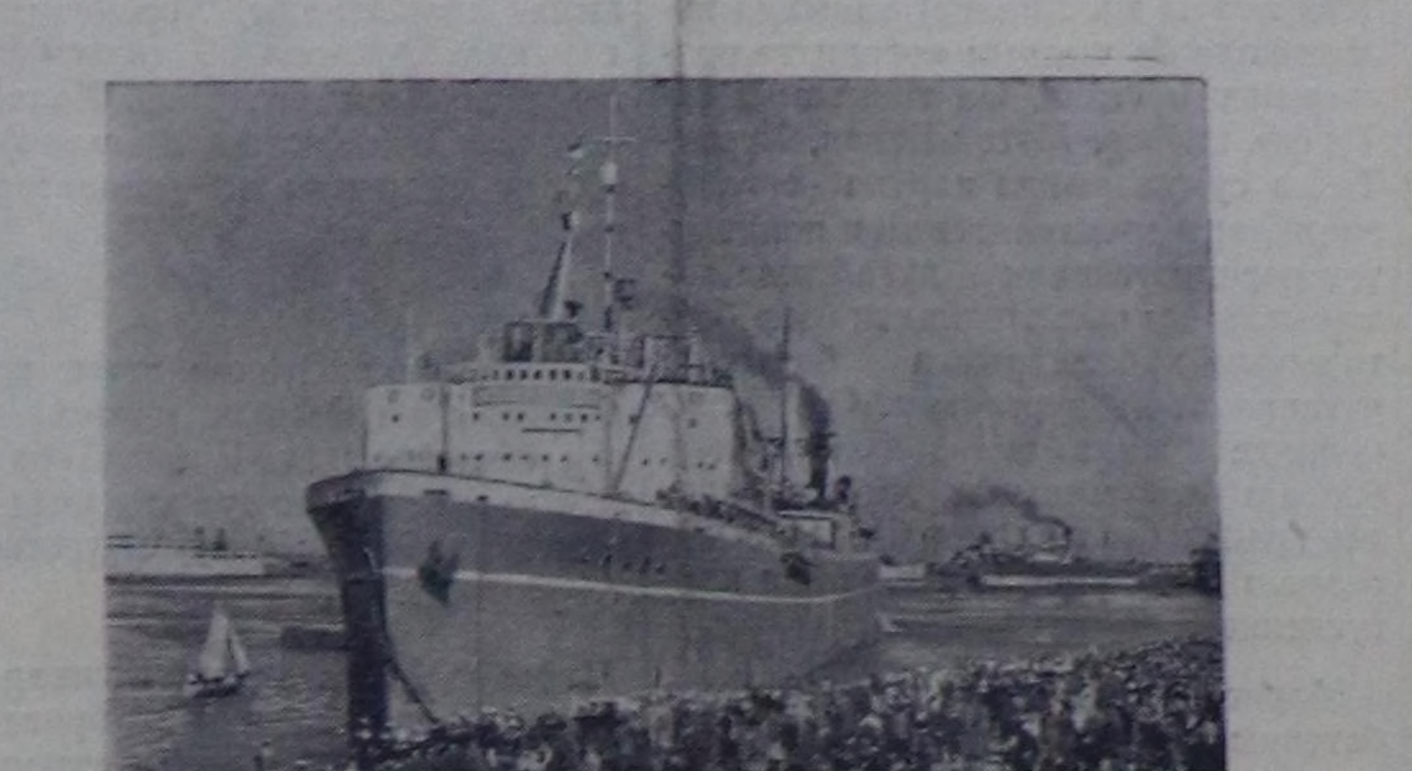
Ниитинин малынын чайгы оदारладышыкынын үлегерлиг организаастаары—малдын баш санын улам көвүдедири-биле кады оң продукттуун дыка бедидеринин талазы-биле колхозтарын, совхозтарын чугула сорулгаларынын бирээзи болуп.

Ындыг болза-даа, малдын чайгы оदारладышыкынын шупту районнарда бир дөмей ыначаар эрттирбей турар. Эрткен чылын малдын оदारладышыкынын Чаа-Хөл районун колхозтары четпес органиастаан болгаш харын чамдык малчынар кадарган хой, өшкүзүңүг чаш төлүн үзүп алгаш, илерин саап тура чайлаанындан малдын денгилдизи багай болуп, кыжын бергедээшкинге таваржып турган чүдү бар. Ол ышкаш өвүр районун «Торгалыг» көдөз ажил-агыт артели эрткен чылында

Арменияда арбай ажаап алышыкыны

ЕРЕВАН. Армениянын мурну районнарында күзүн чашкан арбай быжа берген. Оон ажаалдазынча Мегриянск болгаш Кафанск районнарын колхозтары кирипкен.

Эрткен чылдың деннелинден бүдүн чартык катап хой шөлдүн тараазын комбайнар ажаап алыр. (СЭТА).

«Слава» деп китчи флотилия Одессаның далай портунда. Чуруу А. Фатеевтин. СЭТА-ниң прессклишези.

«Слава» деп флотилиянын тывыжынын түнелниң Министерствонун коллегиязы чугаалажып көргөн

Кит өлүрер «Слава» деп флотилия төрөөн эриктеринден ырак Антрактидага чеди аягы айларын дургузунда чораян. Июнь 13-те СССР-ниң чийк болгаш аш-чем үлетпүрүнүн Министерствонун коллегиязы алдарлыг флотилиянын чедиги кит-төшкүнниң түнелниң чугаалажып көргөн.

Киттөшкүнниң үезинде корабльдер 70 муң километр черни эрткен деп флотилиянын капитан директору Социалистг Күш-ажылдын Маадыры А. К. Соляник коллегиянын хуралына чугаалаан. Эрткен бо чоруушкун берге байдалдарга эрткен. Ынчалза-даа совет далайжылар шыгалданы алдарлыгы-биле шыдажып эрткенер. Дыка хой кит, чаан болгаш өрттектиг өске-даа продукт-

ларны ажилдап кылган. «Слава» деп суднонун коллективни эң эки түнелдерни чедип алган. Ол онаалдазында 24 хуу хой, 357 киттерни өлүргөн.

Амгы үеде «Слава» деп китчи флотилиянын коллективни ээлчеглиг үнүшкүңге белеткенип турар. Корум-чурумну таарыштыр тургузуп, судноларнын технологтуг дерилгелерин ыяк кылдыр белеткеп турар.

Министерствонун коллегиязы «Слава» деп китчи флотилиянын ажилынын түнелни чугаалажып көргөш, дараазында үнүшкүңү эрттиреринге флотилиянын белеткеленин талазы-биле хемчеглерни айткан. (СЭТА).

НИИТИНИҢ МАЛЫНГА БЫЖЫГ ЧЕМ СУУР ДЭЭШ

ЧКАЛОВ. Областың ховуларында ситен кезилдизи болгаш силос салышыкыны дүдүктөп турар. Эрткен чылдың бо-ла үезинге бодарга, барык-ла 107 муң гектар хой черини ситени ажаап алдынган.

участоктарынын шөлү 2 аягы катап калбарган.

Ситен болгаш силос белеткеленин темпизин база шынарын экижидерини шийтирилг ужур-дузаны техника көргүзүп турар. Чүглө бо кышты дургузунда болгаш эрткен чылын областың МТС-тери 2097 трактор база 198 боду чорур ситен кезер машиналарын, дыка хой граблдерни болгаш трактор волокушаларын алган.

МИНСК. Белоруссиянын колхозтары 10 муң гектар шөлдүн боду үзгөн болгаш тарымал ситенин кескен. Республиканын мурну районнарында барык-ла бүгү колхозтар ситен кезилдезинче болгаш силос салышыкынын кирген. Трактор болгаш аг-биле ситен кезер машиналар ажилдап эгелзэн. Трактор-биле ситен кестирер машиналарнын паркы эрткен чылдан бүдүн чартык катап өскөн. Ол ышкаш дыка хой санын трактор граблдерин, волокушаларын болгаш өске-даа механизмерни алган. Бо чорук МТС-теринин чүглө ситен ажаап алыр ажилдарынын механизациязын хемчезилин барык-ла 6 катап улгатырар. Ол ышкаш мал чөмөрүнүн силосаашкынын механизациязы дыка өзер.

ВЛАДИВОСТОК. Приморьен колхозтары болгаш совхозтары хой болгаш чангыс чылда үнер ситенерин шөлүн бирле дугаар калбартып турар. Эрткен беш чыл планынын төңчүзүңге турганындан барык-ла ийи катап хой ситенерни бо чылын тараан.

РЯЗАНЬ. Областың колхозтарынын хой нуруузу болгаш бүгү совхозтар агаар бойдустан кайгамчыкты чаагай байдалын ажыглап, ситен кезилдезин болгаш силос салышыкынын чорудуп турар.

Ыраккы Чөөн-чүккө тааржып үнер мал чөмү культуралар—судан ситени болгаш люцернаны Приморьен ховуларында непередип турар. Бо чылын люцернанын үрезин

(СЭТА).

Бистиң областың колхозтарында

Шиитпир амыдыралда холбашкан

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга районада улгаттыр катышкан Молотов аттыг колхозтуң бо чылдың апрельде болган ниити хуралына бүдүрүлгө планындан дашкаар чеди чыл школазын тудуп алырын колхозчулар хүлээнген. Оон бээр ыдыг-ла үр болбаан, планда көрдүнген тудугларын кылбышаан, чаа школанын тудуун ол-ла дораан эгелзэннер.

Амгы үеде 13 өрөөлдерлиг чеди чыл школазын ханалары доозулган, ооргаларын салып турар. Ол ажилда 32 ызаачылар доктаамал

Тудуг планын сентябрьга чедир күүседир дээш

ТООРА-ХЕМ. (Радио-биле). Тожу районда «Май бири» көдөз ажил-агыт артели (даргазы эш Монгал-бий) бо чылдың тудуг планын шөввергин боттандыраарына мурнакчы болуп турар.

Эрткен чылын кылдынныг ажилдап кирген чуртталганың 24 бажынаарынын крышаларын бо чылын бүрүн дооскан. Колхозтуң бо чылгы бүдүрүлгө планында 13 чуртталга бажынаарын тудары көрдүнген, ханаларын элзэн бедиди кыла берген бажындардан аңгыда 2 чурт-

талга бажынаары шуут ажыгдалда кирген, колхозтуң чаа контораы база доозулган.

Кандыр-даа ажилдың чединикин болуу аңаа хынамчалыг белеткелден болгаш организаствыг удуруттулгандан хамааржыр. «Май бири» колхозтуң тудуг бригадазы бо чылын херегелээр ыяш материалдарын белеткээринде 21 кичи доктаамал ажилдап турар. Дилкичлер бо аразында 40 муң 890 пагонометр манзаларны база белеткээр.

Ситен кезилдезинге белеткел

Чөөн-Хемчик районун Чыргакыда «Коммунизмге орук» көдөз ажил-агыт артелинде мал чөмү белеткээринге белеткел ажилдары шалыпкын чоруп турар.

Колхозчу дарганнар эштер Чүлдүм-Лама, Семис-оол, Лопсан, Дыпыл олар баштаан септелге бөлүү чөөккү хүннерге чедир ситен кезер 4 машинанын септелгезин бүрүн кылып дооскаш, олар ам ситен кезер 100 хол кадырларын даптаар, сыптар мындыг белеткел ажилдарынча эгелеп кирген.

Оң-биле кады колхоз баштаар чери мал чөмү белеткээр ажилга кирер 50 аяк аъттарын тускайлап үскеш Ак-Адыр деп сериян болгаш көктүг-шыктыг тайгада семиртип чайлагладып турар.

Ниитинин малына чедир чөм сууру тургузуп алыры аңаа өй-шаанда бүгү тала-биле белеткел ажилдарындан хамааржыр деп чүвени эки билген септелге бөлүү бүгү белеткелди дүргөн болгаш эки шынарлыг доозар дээш эрестиг ажилдап турарлар.

Ногаачыларнын ажилы

Барын-Хемчик районун Эрги-Барлыкта «Большевик» колхозтуң техниктиг культуралар ажаакчылары бо чылын ногаанын бедик дүжүдүн үндүрүп алыр дээш ажилдап турар.

Колхоз бо чылын 16 га ногаа культураларын тарып олурткан, ында ажилдап турар 30 кичи составтагы огородчулар бүгү техниктиг ногаа культураларынын сугарылгазын

үргүлчү чорудуп, бок үнүштерин арылап аштап турарындан үнүш эки болуп турар.

Ногаа ажилдакчылары эштер Дагы, Дозан, Күске болгаш оон-даа өскелер тус-тус онаашкан участкаларындан бедик дүжүттү үндүрүп алыр дээш боттарынын аразында чарышты салып алган эки ажилдап турарлар.

Литваның компартиязынын Төп Комитетинин пленуму

ВИЛЬНИУС. Чоокта чаа Литваның КП ТК-зынын ээлчеглиг пленуму болган. Литва ССР-де политиктиг ажилда болгаш ажил-агыттын база культура тургузуушкунунуң удуруттулганында улуг четпестериниң дугайында айтыргыны пленумга чугаалажып көргөн. Литваның КП ТК-зынын болгаш Литва ССР-нин Министрлер Чөвүлелиниң ажилында улуг чартыргыларын болгаш четпестерни, база хамыктың мурнунда бистин партиянын ленинчи-сталинчы национал политиказын чорударынын талазы-биле, ылангыя партияжи, совет болгаш ажил-агыттын удурутту ажилынча национал литва кадрларны депшидеринин болгаш оларны кошкак өстүрүп турарынын талазы-биле хажыдышыкынарын бар болуп турарын пленум демдөглзэн.

Масса-политиктиг ажилды калбартырынын орунга партия болгаш совет органнарын талазындан адми-

нистрасчыдылганы калбарып непертээрнин пленум буруу шапкан. Колхозтарын организас-ажыл-агыт талазы-биле быжыглаарынын херээнде улуг четпестерни болгаш чартыргыларын пленум илереткен.

Литваның КП ТК-зынын пленуму кылдынган чазыгларын шийтирилди-биле эдип чазары чугула деп көргөн болгаш республикага политиктиг ажилды күштелдиреринин талазы-биле, ленинчи-сталинчы национал политиказын шын чорударынын талазы-биле, национал литва кадрларын өстүреринин, белеткээринин болгаш партия, совет болгаш ажил-агыт органнарына удурутту ажилдарже депшидеринин херзэн экижидеринин талазы-биле, колхозтарын политиктиг болгаш организас-ажыл-агытты быжыглаарынын талазы-биле тодаргай хемчеглерни айткан. (СЭТА).

Пес-таавы болгаш идик бүдүрүлгези калбарып турар

СССР-ниң чийк болгаш аш-чем үлетпүрүнүн Министринин ораакчысы эш Н. С. Рыжов-биле беседа

Чийк үлетпүрүнүң пес-таавы, хей, идик болгаш өске-даа кылыглар бүдүрүп турар бүдүрүлгелери продукциянын бүдүрүп үндүрүлгезин чыл келген тудум улам улгатырып турар.

Чийк үлетпүрүнүң пес-таавы, хей, идик болгаш өске-даа кылыглар бүдүрүп турар бүдүрүлгелери продукциянын бүдүрүп үндүрүлгезин чыл келген тудум улам улгатырып турар.

Бүдүрүлгениң өзүлдези болза, дерилгелерин болгаш чиг-этти эң экизи-биле ажыглаанынын, а ол ышкаш чаа бүдүрүлгелерин ажилдап кииргениниң баштап алынынын чыгында чедип алдынып турар. Дайын сөөлүндө чылдарнын дургузунда чийк үлетпүрүнүң бүдүрүлгелеринге 170 муң аягы чаа машиналары болгаш станоктарын тургускулаан.

Ийи дугаар чартык чылда ажилчы чоннар бедик шынарлыг дүк кылыгыг пестерни: «Метро» деп трико, бастоннарын, габардинерни, коверкоттарын, «Велюр» болгаш «Столичный» деп драптарны хөйү-биле алыр. Торгу болгаш креспестерни, торгу трикотаж хептерни бедик шынарлыг пестерден кылган эр, херээжен кижилер кедер костюмнарнын бүдүрүп үндүрери улгадып турар.

Торгу болгаш дүк кылыгыг пестерни кылырын дыка улгатырганы даараныла үлетпүрүнүң кылыгыларынын ассортиментиин калбартырары берген. Чакы-чайгы сезонга костюмнарнын, пальтельеринин, пальтоларнын болгаш өске-даа кылыгыларын 1600 аягы чаа хевирлерин кылган. Идик кылыр фабрикалар муң аягы янзы-бүрү хевирлиг идиктерин кылып турар. Модельдиг идиктерин бүдүрүп үндүрери 1951 чылда деңзээрге барык 40 хуу кадартыган. Чийк чымчак улдуңгунг идиктерин, дүктүг ажилы-биле чыгылап кылган херээжен ботинкаларын, шаанчак хевирлиг эжектиг туфль-

Каракуль кештен кылган кылыгыларын—манто деп тоннарын, моюндруктарын, бөрттерин алгы үлетпүрү улам хөйүнү бээр. Үлетпүрүнүң өске-даа адырларына бүдүрүлгө дыка калбар.

Амгы үеде Поволжье, Барнаул, Херсон болгаш өске-даа черлерде пес-таавынын күчүлүг бүдүрүлгелерин тургузуп турар. Оларны ажилдап кииргенде, негелдизи ам-даа долу хандырттымайып турар продукция элзэн каш катап улгатырарга тургузунар. Камышынск болгаш Барнаулдун хөвөг-саазы комбинаттарын ажилдап кииргени-биле ворс пестеринин бүдүрүп үндүрүлгези 1952 чылды-биле деңзээрге он катап улгадыр. (СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМУДЫРАЛ

Бай-Тайга районунун партия чырыдышыкынын түннел кичээлдери

Партиянын XIX съездинин төөгүлү шийтирилген күүсөтпешаан, СЭКП-нин Бай-Тайга райкому болгаш партиянын элзэн хөй эге организациялары идеология ажылын, ылангыя оон чугула кезээ болур коммунисттерин болгаш бүгү ажылчы чонуну политиктиг чырыдышыкынын күштөлдөрү талазы-биле элзэн хөмчөглерин чоруткан.

Коммунисттерин болгаш партия кежигүчү эвес активтеринин марксисчү-ленинчи өөредилгезинин айтырыгыларын СЭКП райкомунун пленумунга, районун партия активинин хуралына калбаа-биле чулаалып турган. Оон ынай өөредилге чыгылган элзэн хөй айтырыгы райком бюрозунга 7 удаа, партия эге организациаларынын хуралдарына хөй катап чулаалып көргөн болгаш бо талазы-биле илереп турган чөптөстөрүн чаладырыпче угланган хөмчөглөрүн ап келген.

Районда партия чырыдышыкынын четкизинге бо өөредилге чыгында шупту 486 кижичи, оон иштинде 238 коммунисттер өөрөгөн. Политшколаларын болгаш бөлүмнөринин удурткучуларынга, консультанттарга партия-совет активтеринин болгаш кезде ажалдап турар интеллигенциянын иштинден шычрак билилгил эштерин томулуп тургускан. Пропагандистеринин политиктиг эртем билиин, методиктиг мережелин бедири-биле болгаш дуржулгазын солүштүрүмү-биле өөредилге чыгында дургузунда райком 4 удаа семинарлар чоруткан. Эш И. В. Сталинның «СССР-де социализмнин экономикагит проблемалары» деп генийлиг ажылыч, партиянын XIX съездинин материалдарын тайылбырлаар талазы-биле пропагандагер тодаргай сургаалдап ап турганар. Бо төөгүлү документтерин район активи онза сонургал-биле өөрөгөн.

Чорутунган бүгү хөмчөглөр болза, партия чырыдышыкынын организастыг болгаш идея-теоретиктиг денелин бедиригине иди болуп, марксисчү-ленинчи өөредилгезин талазы-биле коммунисттеринин харысалгазын бедиткен. Бо дугайын чоокта чаа болуп эрткүүлөн түннел кичээлдер тодаргай херечилеп турар. Түннел кичээлдер элзэн хөй чөптөстөргө организастыг эртен, политшколаларын болгаш бөлүмнөринин хөй-хөй дыннакчылары өөрөңип эркен материалдарын ханы билчү, шийгээди алган көргүскөннөр.

Тээдиле чеди чыл школазынын чанында тургускан «ВКП(б) төөгүзүн дөпчү курау» өөрөңип кол хевирин бөлүмү (пропагандист эш Комбу) өөредилге программанын чедишкенин дооскан. Түннел кичээлге шупту 13 дыннакчылар киришкен. Пропагандист эш Комбу кичээл сагына ыяк белеткелдик

келер, оон чугазы дыннакчыларга бидилгир болгаш солун болур турган. Ынчангаш дыннакчыларын үгүлүчү ном, солуннар, журналдар помчурунче, марксисчү-ленинчи теорияны ханы өөрөңип алар дээш кызымак ажылдарынче ол хөйдөп шыдаан. Ол бөлүмнүн дыннакчылары кичээлдер үспес, пропагандин чугазын кичээлгилгил дыйнаар, чүгө кол литератураны эвес, харын немеледе литератураларын номчуп, конспектилеп турганнар. Түннел кичээлдерге дыннакчылар Дарый, Кокен, Кызыл-оол, Комбу слар салдырган айтырылларга тайылбырлыг долу харыларын берип, эң эки түннелдерин көргүскөннөр.

«Победа» болгаш Сталин аттыг колхозтарда партия организациаларында партия төөгүзүн өөрөңиптиг бөлүмнөригине болгаш политшколаларына түннел кичээлдер база эки эртен. Ында пропагандагер Кула, Монгул-оол, Таан-оол болгаш Кудрукпай түннел кичээлдерге дыннакчыларын баш бурунгаар эки белеткэн. Ол бөлүмнөргө болгаш политшколаларга болуп эрткүүлөн түннел кичээлдерге дыннакчылар Казанцева, Билереш, Онгай-оол, Тоюн, Очур, Седен, Тойбу, Шимкен болгаш өске-даа чамдык эштер шычрак белеткелдин көргүскөннөр.

Районун партия, совет активчи-леринин иштинде 69 кижичи марксисчү-ленинчи теорияны бот кичээл-биле өөрөңип турганнар. Олар партиянын XIX съездинин материалдарын, И. В. Сталинның «СССР-де социализмнин экономикагит проблемалары» деп генийлиг чогаалын боттарынын планнарына кирип алгаш өөрөңип турганнар. Боттары өөрөңип тураларын иштинде эштер Сюр-оол, Телег-оол, Чадамба, эмчи Чесникова, башкылар Дозураш, Каравова, Алдын-кыс, Кудрукпай, Манзырыкчы олар боттарынын өөредилге планнарын долдур күүсөткеннөр.

Районда бижик билбес болгаш бичи билерлерин өөредир-биле 16 бөлүмнөрин тургускан. Ында 364 кижичи, оон иштинде 114 коммунисттер өөрөңип туралар. Оларга ам удава түннел шылгадалар болуп, Чамдык түннелдерден ап көргө, «Победа» колхозта коммунист Дарыймаа, «Дөң-Терек» колхозта башкы Кадыр, Сталин аттыг колхозта Долуш оларын башкылап турар бөлүмнөри программаны доозуп турар.

Эртен өөредилге чылдарында турган байдалга дензегере, бо 1952—1953 өөредилге чыгында Бай-Тайга районун партия чырыдышыкынын системасында өөредилгенин организастыг болгаш идея-теориялык денели ыракта бедик болуп эркен. Ынчалза-даа партия, совет активчи-леринин марксисчү-ленинчи

өөредилгезинде бар болуп турар чамдык четпестерин ынттавайн барып болбас. Ылангыя «Мурнакчы» колхозта партия организациазынын (секретары эш Хирлиг) чанында политшкола бо чылдың өөредилге программасын үскен. Ол ышкаш «Дөң-Терек» колхоз, Мөген-Бүрөн, Хурец-Тайга сумуларында партия организациалары коммунисттерин политиктиг өөредилгезинин дугайында айтырыгыларын чыл эгезинден бээр боттарынын хуралдарына барык-ла чулаалып турганнар. Оон түннелде ында политшколаларын болгаш бөлүмнөринин дыннакчылары түннел беседаларга белеткел чок болгаш дыка кошкак байдалын көргүскөннөр.

Марксизм-ленинизмнин теориянын боттары өөрөңип турар чамдык эштер ёзу барымдалап, чүгө алын дазыладып алган боордан башка, а боттарынын политиктиг болгаш нити эртем билилгил денелин бедири дугайында кандыг-даа хөмчөглөр албай, литература номчувайын, конспект кылбайн турар чүүлдер бар. Ындыг кижилерин санына Очур-оол, С. Тойбу-Хаа, башкы Конгар, Колмачагин, Доржулдай олар кирип турар.

Партия райкомунун бюрозундан бадылаан чамдык консультанттар, ылангыя СЭКП райкомунун бюрозунун кежигүннөри эштер Чедер-оол, Биче-оол олар өөредилге чыгынын дургузунда чыгыс-даа консультация кылбаан болгаш теориялык лекция помчуваан.

Ол ышкаш четпестерин ам-даа хөйнү көргүзүп болур. Партия райкомун, оон пропаганда болгаш агитация килдизи, партиянын чамдык эге организациалары партия чырыдышыкынын удуртулгазында бар четпестерин туолуна чедир чайлатпайн турган, бо талазы-биле үндүргөн шийтирилери кошкак күүсөдип турган болгаш боттарынын эртем билин бедиригине орадашпайн турган коммунисттерге хөмчө көргүспөйн, олар-биле эптежин турган.

Чаа өөредилге чыгына белеткенин турар үеде ол бүгү четпестерин чайлаткан турар ужурлуг. Ынчангаш, партия чырыдышыкынын системасында өөредилге чыгынын түннелдерин райком бюрозунга чулаалып көргөш, эртен өөредилге чыгында бар турган четпестерин каттап болдурбазы-биле келир өөредилге чыгына белеткел ажылын баш бурунгаар организастыг болгаш кичээлгилгил чорударын шийтирилзэн.

А. АДЫГБАЙ,
СЭКП Бай-Тайга райкомунун секретары.

Чөөн-Хемчик районда

ЧАДААНА. (Телефон-биле). Йи-меде Ленин аттыг колхозтун малы июньнун баштайгы беш хунеринде бурун чайлаглатынган. Колхозтун дуржулгалыг малчыныры Комбу, Базыр-Сады, Буружаа, Чоодак-оол, Эремаа олар 2390 баш малды беш кезек черде оदारладып чоруткан.

Теректиг-Хем бажында Балчың 81 анык шарыларын, Херемече тайгазында Кара-оол 50 ажыг болдургаларын семиртип турар. Колхозтун чылгызы база өске-даа малдары бо чылын таарымчалыг чайлаглатынган.

Хайраканда Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Ревнок, парторганизациа секретары эш Чинжит) бо чылын күрүнеге дук дужаарыннын планын июнь 9-та 248 хуу күүсөткен.

Чадаана МТС-тин эш Кошкар-оолга удуртурган трактор бригадасы июнь 7-ге чедир Жданов аттыг колхозта 137 гектар кур черни аңдарган. Чооку хунерде планын чедир күүсөтпешаан, пландан ажыр 100 гектарны база аңдарып бээрин Кошкар-оол, Спирнцев, Сергелдей олар хүлээнип турар.

Чыргакыда «Коммунизмче орук» кезде ажал-агий артелинин малчыныры нитинин малын өстүрер, ылангыя чаш төлүн менди доруктур болгаш чайлаглашыкын чедишкенин эртертер дээш кызымаккай ажалдап турарлар.

Малчынырынын иштинде кадарчылар эштер Тамбажык 240 хойдан 255 хураганын, Сундуй 220 хойдан 222 хураганын, Тас-Сүрүн 130 өшкүдөн 185 анайны, Ханды 65 инектин бызазын бурун камгалап алган, ол ышкаш чыгыччылар эштер Байыр-оол төрөөн 20 бенин, Болай 12 бенин кудуннарын база чыгыс-даа чидир чокка камгалап алган. Ам тусту планнап берген чайлагларында организастыг барып конгулап алган, чаш малдын доруктурулгазын, ол ышкаш малдың чайгы семиртилгезин чедишкенин чорудуп турар.

Чөөн-Хемчик районун Шемиде «Большевик» колхозтун чыгыччылары малдың чаш төлүн камгалап алары-биле кады оон уксаазын эки-жидеринче улуг кичээлгил салып турар.

Чыгыччылар эштер Сендиямаа, Биченей оларын кададындан төрөөн 86 бенин 86 кудуннарын бурун камгалап алган, оон иштинде 43 кудун дон уксаалыг болган.

Чылгы малдың чайгы семиртилгезин чайлаг тайгаларын оदारларынга чедишкенин чайлагладыр дээш дүн-хүн дивейн кызымаккай ажалдап турарлар.

ОБЛАСТЫҢ КОЛХОЗЧУ МАЛЧЫННАРЫНДА

КЫЗЫЛ РАЙОН

Кызыл районун «Черби» кезде ажал-агий артелинин ам 7 чыл ажалдап турар сургалыг чыгычы эш Ч. Чудек-оол партиянын XIX съездинин мал ажылынын мурунча салган сорулгаларын аңдарлыгы-биле күүсөдир дээш улам куженишкенин ажалдап турар.

Оон эң баштай кадарып эгелзэн 90 ажыг чылгы малы 1953 чылдын июньга чедир 345 баш четкен. Эш Чудек-оол чыл-чылда кудуннарын чидир чокка доруктуруп ап келген болгаш улуг малдарга-даа когарал чидиринги таварыштырбаан. Колхозтун чылгы мал фермазын ол чыл-чылда мынчаар өстүрүп келген: 1950 чылда 30 белерден 30 кудуннарын, 1951 чылда 41 белерден 41 кудуннарын, 1952 чылда 58 белерден 58 кудуннарын, а бо 1953 чылда 72 белерден 72 кудуннарын камгалап алган болгаш ам кудуннаар 7 белерин кудуннарын база менди камгалап алыр мен деп хүлээлгени ап турар. Бо болза чылгынын чаа чедишкени болур.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН

Улуг-Хем районун Шагаан-Арыг сумуда «Партиянын XIX съездин» кезде ажал-агий артелинин малчыныры нитинин малын баш санын өстүрер, оон чаш төлүн бурун камгалап алыр болгаш доруктурар, чайлаглашыкын организастыг эрттер дээш эрестиг ажалдап турарлар.

Мал бажы өстүрер талазы-биле колхозчу малчынырынын иштинде муракчыларын хүрээлени чыл-буруде көвүдөп турар. Чижээ, 6 чыл иштинде үргүлчү чылгы кадарып келген эш Төрэ эң баштай 140 баш чылгы малды кадарары-биле хүлзөп алгаш ук чылгыны бодунун ак-сеткилдиг күш-ажылы-биле 408 баш кылдыр өстүрөн. Ол чылгыны тусту чыгыччыларга үскүлзэн. Оон баш бир бөлүүн кадарып турар чылгычы эш Сотпа бо чылын төрөөн 34 бенин чаш төлүн менди камгалап алган.

Колхозтун база бир сургалыг хой-жузу эш Суван-оол бо чылын төрөөн 231 хойдан каракуль уксаалыг 231

Кадат чылгынын белеринин саны 1950 чылга дөмейлзегере 5,7 катап өскөн, ол ышкаш ажал аңдарыннын саны көвүдзэн. Колхозта дон уксаалыг будурукчу аксырын чыл бүрү чөп ажалдап келгенден мөзү шынарлыг малдар тыттып, чылгы дон уксааже шилчеп эгелзэн.

Эш Ч. Чудек-оол зооветеринария ажалдакчыларынын сүмезин ёзугаар олардын шаг үенин байдалынга тоарыштырптын шийлип ап, чөп ажалдап турар.

Дуржулгалыг чыгычынын кайгамчыктыг күш-ажылын үнелеп көргөш, СССР-ниң кезде ажал-агий болгаш белеткелдер Министтер-бузунда «Шылгаангай мал ажалдакчысы» деп демдек-биле шаңнаан. Төрөөн колхозчу аңаа чаа бажынын тудуп берген, 1952 чылда ажалдап күш-хунеринге 4 тонна тарааны, 3000 рубльди болгаш өске-даа продуктуларын алган. Ам оон ажылы-биле материалдыг чаагай амдыралы катая сайзырап турар.

Х. ОНГА.

Хураганы менди камгалап алган, эки доруктуруп турар. Малчынырынын иштинде Дадар-оол, Бойду, Савый, Мурузук ышкаш муракчылар бар.

Колхозчу малчынын келир кыжын нитинин малын семис күштүг кыштадырынга малдың чайгы семиртилгезинче улуг кичээлгил салып, колхозтун бүгү малын өштүг, шыктыг тайгаларже чайлагладып үндүргөн.

В. ПЕТРОВ.

Улуг-Хем районун Хайраканда Мичурин аттыг колхозтун малды чайлагларда организастыг көжүп четкен.

Чылгы мал өстүрер талазы-биле колхозта сургалыг чыгычы О. Биче-оол бодунда хамаарылгалыг 200 баш чылгы малын семиртип алыр дээш Бестиг-Кара деп тайгада оदारлыгып турар. Ол ышкаш инек кадарчылары эштер Шарап, Достай-оол олар 121 баш анык инек малды база оदारладып үнүпкөннөр.

С. ДАДАР-ООЛ.

ТАНДЫ РАЙОН

Элегесте Будённый аттыг кезде ажал-агий артелинин малчыныры нитинин малын чайгы дыштагыла семиртилгезин бедик денелгил эрттер дээш кызымаккай ажалдап турарлар.

Колхоз баштаар чери 346 баш чылгы малды, 646 баш мыйыстыг бода малды, 4357 баш хой, өшкүп болгаш 109 баш хаван малды Онгажа, Хендерге болгаш өске-даа чоок чайлаг тайгаларга чайлагладыр семиртир планнааш, тусту-тус малчынырга бүгү малды бөдүктөргө үскүлп берилзэн.

Малчынар боттарынга онашкан

кыдан малын план ёзугаар өштүг, шыктыг чайлагларыныче организасты-биле көжүрүп үндүргүлзэй. Мал ажалдакчыларынын муракчыларынын иштинде эш Бавын-оол бодунун кодданында 450 баш хой малын бо чылын 6-дан эвээш эвес черлерге оларын солуп тургаш, 223 хойдан төртүнгөн 236 хураганын нитини-биле 600 ажыг хой маалды ортумактан өрү семис күштүг кылдыр чайлаглашыкын хандырап мен деп хүлээлгени бодунга алгаш чайлаглап үнүпкен.

О. ОРУПГУ.

Көдээ ажал-агий үндүрүүн бедик шынарлыг деңнелге чорудар

Бистиң областын көдээ черлеринде чорудуп турар кол үндүрүг төлевири болза, чугула политиктиг болгаш улус ажал-агийнга ужур-дузалыг көдээ ажал-агий үндүрүү болур.

Көдээ ажал-агий үндүрүүнүн төлевири бээринче муң-муң тараачын ажал-агийлар хаара туттунуп, оон-биле чергелештир көдээ ажал-агий үндүрүүнүн чорудулгазы улуг политиктиг чугула херек болур деп чүвени боду-ла тодарайтып турар.

Ажал-агийларын болгаш оларын орудгаларын үчүдүндө четпестер, үндүрүг санаашкынын үезинде алдагалдар, чурттакчы чоңга дүрүм ёзугаар бердинген чингелдени чөртчүп үрээр бо бүгү фактылар болза үндүрүг политиказын хажыдып, көдээ ажал-агий үндүрүүнүн экономикагит ролун кудуладыр болгаш күрүнө аппаратынын ажылына чонун чөптүг негелделерин болдуруп турар.

1952 чылда бистиң областын тустуу районнарынга көдээ ажал-агий үндүрүүнүн чорудуп турар үеде элзэн хөй четпестер турган.

Көдээ Советтер даргаларынын удуртулгазы-биле тускай комиссияларны дамчыштыр, Төп Статистик Эргелелинин органнынын чорудуп турары чурттакчы чонун малынын баш санынын данзы-үчүдүнүн хөргөзүн сак органнынын ролун чамдык Би-Хем, Сүт-Хөл, Өвүр райсаң килдистеринин эргелекчилери болгаш оон-даа өскелер шың эвес билген.

Көдээ ажал-агий үндүрүүнүн шың санаашкыны болза, малдын шың болгаш бурун үчүдүндө узундан шуут хамаарыр деп чүвени бо райсаң килдистеринин эргелекчилери утпашаан, малдын үчүт-данзынын чорудуп турган көдээ комиссиялар-

га үндүрүг ажалдакчыларын кириштирбээн, көдээ Советтерин ажал-агийлар дептерлеринин хыналдазынын талазы-биле ажалга райсаң органнынын киржилгезин хандырбаан.

Бажың элеринден айтырбайн, ылангыя малдын баш санын херек кырында санавайн тургаш, малдың үчүт-данзын кылдырган фактылар эртен чылда бар турган.

Малдың үчүт-данзынын талазы-биле комиссиялар болза, элзэн чамдык үелерде бурун составы-биле эвес, азы көдээ Советтерин даргаларын болгаш үндүрүг агентилеринин киржилгези чокка ажалдап турган. Чижээ: Чөөн-Хемчик районга чүгө 265 ажал-агийларга чорутунган мал үчүдүнүн бурун тодаргай хыналдазынын үезинде 21 ажал-агийларга 9 баш мыйыстыг болза мал болгаш 23 баш шээр мал чажыртыганы илзээн. Шак ындагы фактылар Сүт-Хөл болгаш өске-даа чамдык районнарга тургулаан.

Бай-Тайга, Барыин-Хемчик, Тес-Хем районнарын чамдык көдээ Советтеринде ажал-агий дептерлеринин байдалы багай турбуже, ол дептерлерин ылап хынаар ажалды саң органнына чорутпайн, а хынаттырмаан мелзэлерге үндөзүлзөш көдээ ажал-агий үндүрүүн санаан, оон түннелинде чамдык ажал-агийлардан үндүрүүнүн санаашкынын шың эвес кылып эрттирген.

Ус-тывыш ажылдан болгаш хөдөжилгил эвес өске-даа ажалдардан чамдык ажал-агийларын ап турар орудгаларын үчүдүнчө саң органныны мырнай четпес сагыш салган.

Чер ажылындан өске чүдүлдөргө орудганы тып турар, көдээ ажал-агий үндүрүүнүн ап болур чыгыс-даа

хуу ажал-агийны Бай-Тайга, Танды болгаш Чөөн-Хемчик районнарда саң органныны илзертпез. Улуг-Хем районун колхозчуларынын ажал-агийларында база хуу ажал-агийларда тыттып турар чер ажылындан өске орудгалар өөрөңип көрдүмзэн.

Хуу ажал-агийларын орудгаларын үчүдүн чедир кылбас чорук болза, хуу ажал-агийлардан колхозчуларын үндүрүг онаалдазы артык чингелделиг болурун кудуладып турар деп чүвени бо районнарын саң килдистеринин эргелекчилери болгаш үндүрүүнүн улуг инспекторлары чедир билбейн турар. Оон-биле чергелештир хуузунда дузалаар ажал-агийнындан колхозчуларын ап турар орудгаларын үчүдүн чедир кылбас болза, колхозчуларын хуузунда эрге-ажыктары-биле хөй-нитинин эрге-ажыктарын шың дүүштүреринин стилинче принципин болгаш колхозтарда күш-ажылдын сагылга-чурумун үрээринге чедирип болур.

Чамдык ажал-агийларга көдээ ажал-агий үндүрүүнүн санаашкынын кылып турган үеде элзэн алдагалдар турган, чижээ, бир талазында чамдык ажал-агийларын үндүрүүн ажыр ийикле азы чедир онаваайн турган.

Улуг-Хем районун саң килдиз колхозчулардан үндүрүг алырынча доктаатынган чижээ-биле 25 санын хуу ажал-агийларын көдээ ажал-агий үндүрүүн санаан болгаш дүрүм ёзугаар төлээринден 2.404 рубль эвээш түнүг үндүрүүн оларга онааган. Барыин-Хемчик райсаң килдиз үндүрүг политиканын шак ында хажыдышыкынын болдурган, ол болза, колхозчу-

лардан алыр көдээ ажал-агий үндүрүүнүн доктаатынган чижээ-биле 126 хуу ажал-агийларга үндүрүг онаалдазын кылган, ынангаш ол ажал-агийлар 12 муң 400 рубль түнүг үндүрүүн чедир кирибзэн.

Бай-Тайга районда ажалчынырынын болгаш албан хаагчыларынын ажал-агийларындан көдээ ажал-агий үндүрүүнүн орунуга олча-ажык үндүрүүн дүрүм чок байдал-биле райсаң килдиз санап кылган болгаш төлөзө чогуур түнүдөн 8.412 рубль түнүг эвээш үндүрүүн онааган. Тес-Хем районун саң килдиз 27 арат ажал-агийлардан орудгалын бедик чижектери-биле көдээ ажал-агий үндүрүүн санаан болгаш ол ажал-агийларга 4200 рубльдин үндүрүүн ажыр онааган.

Чамдык районнарын саң органныны чингелде көргүзөр хире эвес ажал-агийларга чингелден көргүскен болгаш харын ону тытсып болур ажал-агийларга чингелден бербээн. Тес-Хем районун саң килдиз дүрүм ёзугаар үндүрүг чингелдиз көргүзүп болбас хире 14 ажал-агийларын бурун болгаш чамдык кезин көдээ ажал-агий үндүрүүндөн хостаан.

Чамдык райсаң килдистеринин эргелекчилери болгаш үндүрүүнүн улуг инспекторлары көдээ ажал-агий үндүрүүн чорудар талазы-биле политиктиг чугула ажалга харысалга чок болганын, үндүрүг политиказын хажыканын болгаш күрүнө когарал чедиргенин бо бүгү фактылар ол дугайын херечилеп турар.

1953 чылда область бюджединин чедишкенин күүсөлдөргө болуру болза, көдээ ажал-агий үндүрүүнүн бурун болгаш чогуур өйүндө килдизинден дыка хамаарыр. Көдээ чонун ол төлевири болза, ажалчы чоннарын депутаттарынын район Советтеринин бюджединге бурун кирип турар, ынангаш район бурузунче улус ажал-агийнын болгаш социал-культуранын хөмчөглөрүнүн боттарыныкыны,

ылангыя школаларын, эмнелгелерин, интернаттарын оон-даа өскелерин тудулгалы болза, чүгө көдээ ажал-агий үндүрүүнүн төлевири доктаатынган хуусаалардан бюджетке бурун кирилдезинден хандыртпаны болур.

1952 чылда Чаа-Хөл, Эрзин районнарда көдээ ажал-агий үндүрүүнүн чылдазы сентябрь 15-те доозулган. Областын өске-даа чамдык районнарынга үндүрүг төлевири хуусаа бетинде бурун чылдынган. Дыка хөй колхозчулар болгаш хуу ажал-агийлар төлевири ээлгелдик хуусааларында маңавайн, үндүрүг төлевири доктаатынган хуусаа бетинде бурун чылдынган.

Бо районнарда көдээ ажал-агий үндүрүүнүн чедишкенин чылдазы болза, көдээ ажал-агий үндүрүүнүн төлевири хуусаа бетинде чорудары дээш чонун ортузунга тайылбыр-массалыг ажалды калбартып, ол ажалга саң актив хун-бүрүде кирип, а ол ышкаш чондан көдээ ажал-агий үндүрүүнүн төлевири шуут хүлзөп ап турган үндүрүг агентилеринин ажылы шың организастатынын турганындан болдунган.

Областын дыка хөй үндүрүг агентилери боттарынын ажылынга социалисттиг чырыштын методун ажыглаан болгаш көдээ ажал-агий үндүрүүнүн чылдазын үлгелерлиг организастаан, төлевири доктаатынган хуусааларын чонга тараткан үезинде, көдээ Советтерге ажалдап турган ол үндүрүг агентилеринин хажырганы көдээ ажал-агий үндүрүүнүн төлевири доктаатынган дыка хөй кезин ол-ла дораан кирген.

Эрзин районун Качы

Көдээ ажил-агый артелиниң Уставын шыңгы сагыыр

Чаа-Хөл районун Булуң-Терек суурда Молотов аттыг колхоз районда улгатыр катышкан бир улуг колхоз болуп турар. Колхозтун өрөгези көвүдөп, күш-шыдалы улгадып, ажил-агый өзүп турар болза-даа, койхозту организас, ажил-агый таласы-биле быжыдарына шаптык болуп, көдээ ажил-агый артелиниң Уставын каржызы-биле үрөп турар четпестер бар болуп турар.

Бо чылдын апрельдин төңчүзүндө чорутунган хыналдадан илерээни болза, колхозтун албан черлеринден болгаш амы-хуу кижилерден алыр өрөзүнүн түнү 50.580 рубль чедип турар. Бо түнүң кол онаажып турар черлерин айтырга: Улуг-Хем районун үлетпүр комбинаты 1949 чылда-ла туйубу бээр-биле 2250 рубльди алган. Партиянын Чаа-Хөл райкому 1952 чылда колхозтан алган туйубу өртүз 290 рубльди, ол ышкаш районун мал эмнелгези 1125 рубльди төлөвези. Районун улус өөредилге килдизинде ыяш, сүт, эт өртүз 7288 рубль, Чадаана-да байчын тудар комбинаттан бажын алыры-биле 1950 чылда шилчтикен 22700 рубль амга чедир төлөтминен. 5500 хире рубльди 1952 чылда колхозчуларга ажыр авансылап берген. Өске-даа албан черлеринде болгаш колхозчуларда эвээш эвес түндөр онаажып турар.

Бо бүгү албан черлеринин удуртукчулары чаа өзүп хөгжүп турар катышкан ажил-агыйны акша хөрөңгизин дораан эгидер дугайында сагыш салбайн, харын нитиниң ажил-агыйнын хөгжүлдизинге шаптык ужураштырып, көдээ ажил-агый артелиниң Уставын өзүлүг үрөкчилери болуп турарлар.

Колхозтун мал ажилынын үчүт, өтчүдү будулгак болгаш когарал эвээш эвес болуп турар. Бо кыжын чаңгыс хойжы Натптин хойларын-дан безин 100 баш хой, Балчы-оолдун өшкүлери 80 хире өшкү өлгөн. Ол малдарны аарыган өлгөн деп санаан болгаш нитиниң малын багай ажааган дээш ол кижилерин март айда-ла халаар деп шитпирлээ хирезинде-ле олар амга чедир мал ажилында хевээр. Оон ынай 12 баш мал улус кырында өрө болуп турар. Оон иштинде районун статистика килдизинде Данилин 1952 чылда колхозтун 1 улуг өшкүзүн 2

хураган тып бээр-биле өлүрүп чигеш, амга чедир төлөвези илерээни.

Колхозта күш-ажылдын үчүт, өтчүдү будулгак. Ол чорук колхозчуларнын нитиниң ажилына киржилгезин кудуладып турар. Чылдын бирги кварталында колхозчуларнын ажилдаан күш-хүннеринин түнү билдимес. 1952 чылда саман бүдүрүлгезинге бригадирлеп турган Сюрюн-оолга күш-хүнүн санап бербезин дугайында ол кижиниң билдиринишкенин колхоз баштаар чери партия эге организациязынче шилчтикен. Баштаар чер боду шитпирлээр тургаш, ону ынаар шилчтикенин ужуру чүү чүвө ийик? Ылчап тургаш, ол кижиниң ажилдаан күш-хүнүн амга чедир санап бербезин.

1952 чылда колхозтун тараан картофель шөлүндө 1,47 га чер ажаап алдынмай шуут черге кагдынганы хыналдадан илерээни.

1952 чылда МТС-тин ажилдап бергенинн натура-төлөвири 10 тонна ажыг чингетарааны колхоз амга чедир үзе санашпаан. Колхозка хөлөзиленип ажилдап турган амы-хуу кижилерин хөлөзинин база амга чедир төлөвезин.

1953 чылдын январь 1-ден апрель 1-ге чедир колхоз кижигүнүгө 9 кижини кирип алган. Оларнын иштинден 4 кижини Сталин аттыг колхозтун кижигүннери болганы илерээни. Январь айда колхозка кирер дээр Далааның билдиринишкенин баштаар черге көрөш, колхоз кижигүнү болганын ол дээш бо хүнгерге чедир ону колхозка ажилдадып турар, а бүгү кижигүннерин хуралына чагуаалашпаан. Оон ынай бо үстүдө 9 кижилерин колхоз кижигүннеринин чүгө 35 хуузу келген хуралга хүлээп алган. Колхозка кирер дээр кижилерин кижигүннерин 75 хуузунаан эвээш эвези келген хуралга чагуаалажып көөр ужурул. Ылчангаш колхозка чаа кижигүн хүлээп алырынын чурумун колхоз баштаар чери каржызы-биле үрөп турар.

Колхоз баштаар чери көдээ ажил-агый артелиниң Уставын мынчаар үрөп турда, колхозта партия эге организациязы (секретары эш Шаравин) болгаш суму Совети (даргазы эш Ортуң-оол) кандыг-даа хемчег албайн турары четпес.

К. ЧАЖАП.

Дээрбени ажилдадыр

Тес-Хем райпозунун эргезинде турар Сайган деп черде бир дээрбе бар. Ол дээрбе үрөлдөгөн бээр ам бир чыл ажып турар, а ону ажилдадыр дугайында райпо баштаар чери амга чедир кандыг-даа хемчег албаан.

Ол дээрбе чүгө райпозун ажилында эвес, харын районун колхозтарын амыдыралына кончуг ужуру-дузалыг болуру чагуаа чок, ычангаш ону ам ажилдадырынче сагыш салыры чагуула.

С. ЕНЗАК.

Латин Американың улустарынын тайбың болгаш демократия дээш демисели

Латин Америка АКШ-тын монополиязынга шагдан бээр-ле сонуургачыг чер болуп келген. Бүгү чээр-би латин-америк республикалар кандыг-ла бир таласы-биле, экономика болгаш политика-даа таласы-биле Катышкан Штаттарнын даргалында туруп турар деп хөөрөмчү чокка чагуаалап болур.

Бразилиянын Коммунист партиязын чингине секретары Луис Карлос Престес димделгезин болза, «АКШ-тын империализми болза, ам бо үеде Латин Американың барык-ла өзүлүг чагырыкчызы болуп, ону бодунуң тылы, чиг-эттин ылавлалдыг кур күжү, капитал салышкынын тергилдедиг чери болгаш бодунуң продукциянын сайгар рыногу кылдыр хуулдуруп турар». Ол чорук болза, тайбың, демократия болгаш национал хамаарышпас чорук дээш идепкейлиг демисели калбартып турар Латин Американың улустарынын килеңизикчин өстүрүп турар. Сөөлгү үеде болган болушчулар ол демиселе улуг бурунгаарлаашкынын дугайын херечилеп турар.

Чижээ, Боливияда улус массаларнын негелдезин өзүгаар президент Паса Эстенсоронун чааа чуртун кол байлаа болуп турар олово рудниктерин национализиастаан. Америк монополиялар-биле сырый харылзаалыг болгаш америк капиталдарнын дыка хөй хуузу бар болуп турар «олово хаанары» Патиньонун, Хошильданын болгаш Арманионун фирмалары оларнын эрамин таласында күчүлүг удурлашышкынар турза-даа, АКШ-тын сальдарыг бөлүктөрүнүн таласындан кыжанышкынга болгаш холметеге чөрүштүр национализиастаттыган.

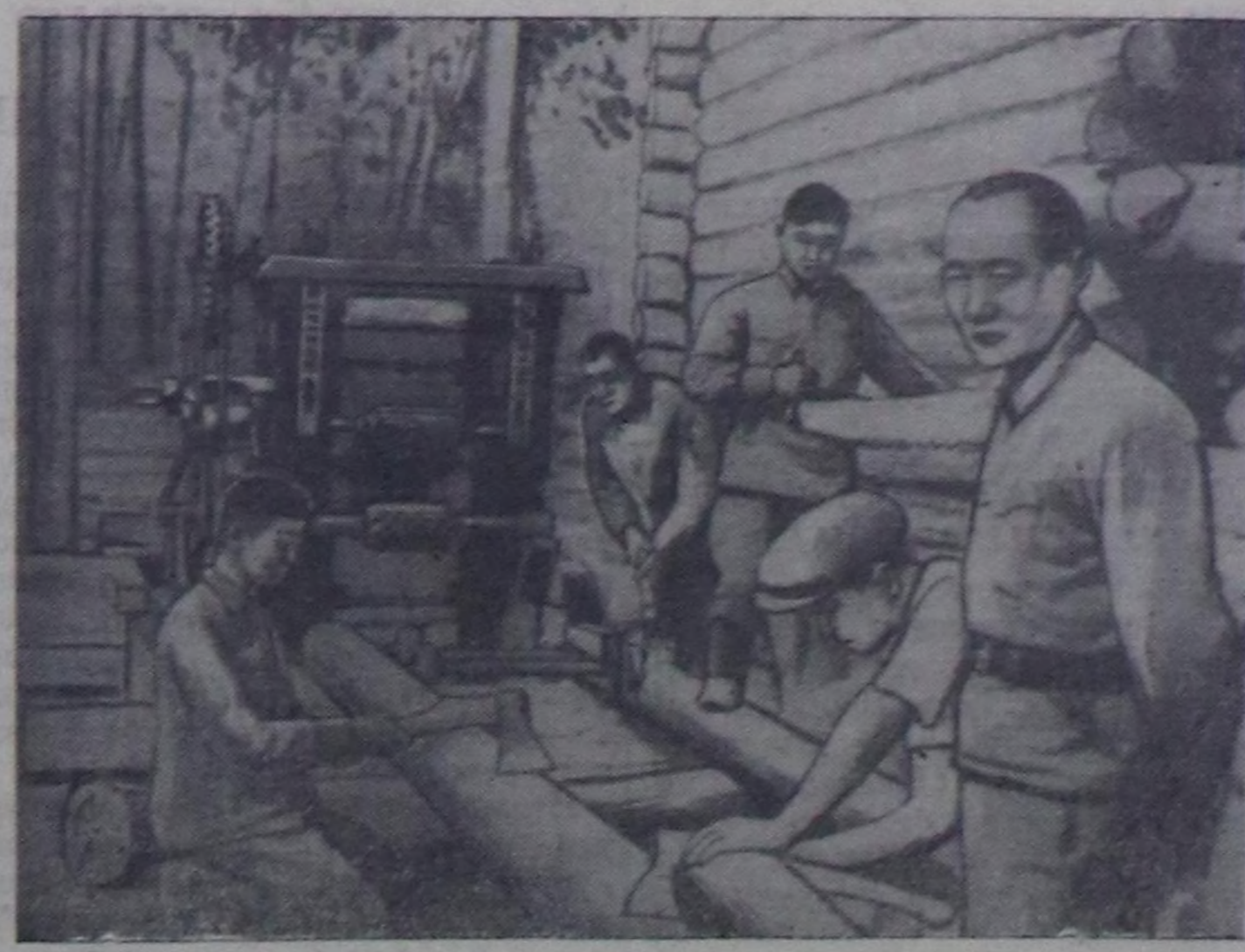
Гватемалада президент Хакобо Арбенаның чааа болза, күрүңнени болгаш хуу кижилерин ажилга-

тынмай турар черин, а ол ышкаш Юнайтед фронт компани деп америк фирмада хамааржып турар чери тараачынарга үлөп бервишаан, чер реформазын чорудуп турар. Гватемал улустун негелдезин өзүгаар чорудуп турар ол реформа болза, Гватемалага яны-бүрү кыжанышкынын кылып, амгы Гватемала чазактын херек чок Юнайтед фронт компаниязын дүжүр сорулгале яны-бүрү сүлчүлери акшаландырып турар америк монополизтерин таласындан улуг удурлашышкыны болдуран.

Чилиде улус массалар америк империализмге удур, демократия дээш демиселдин чаңгыс-аай фронтунда катышкан. Президентинин эрткен чылдагы сонгулдаларына Уолл-стриттин деткимчезин ап турган кандидат аштырышкына таварышкан. Америк монополияларнын таласы-биле чурттуң политиказын шуут өскерттирип, а ол ышкаш корум-чурумну демократчыларын азаан Карлос Ибаньес президентиниң хүлээлгезинде сонгуттурган.

Боливияга болгаш Венесуэлага болган сонгулдаларнын түнчели база ындыг болган. Бо чурттарнын кайзынга-даа америк монополияларнын деткип турганы реакциялыг кандидаттар долу аштырышкына таварышканнар. Венесуэлага фашисттиг шериг катыжышкыны эрге-чагырганы чүгө сонгулдаларнын түнчелдерин негелээр чорук-биле ап шыдааннар.

Ажылчы чоңарнын удурлашышкынын сальдарынын ужурунда, Катышкан Штаттар-биле ийн таланың шериг дугуржулганын ат салырындан, а ол ышкаш Мексикага америк чазактын төгээрин оралдажып турганы ажык чок элзэн хөй керээлериң чарарындан мексика чазак ойталап каапкан. Катышкан

Өвүр районун «Торгалыг» болгаш «Совет Тываның 5 чыл ою» колхозтары боттарын дилген тудуп турарлар. Чурукта: пилюрама тудуунун чоруп турары.

Тудуг ажылы ала-чаягаарлаашкында

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумда Жданов аттыг колхозтун даргазы Белек, партия эге организациязынның секретары Шаннаа олар тудуг ажылынче кичээнге салбайн турарлар. Ам чылдын бир дугаар чартыг эрттп турар болза-даа, колхоз тудуг планын болгаш социалисттиг чарышка алган хүлээлгезин күөсетпейн турар. Плана көрдүнгөн 13 чуртталга бажынындан чаңгыста-даа ажылдалга кирибээр. 100 тонна тараа кирер склад, 25 орунуг уруглар яслизи, улуг, биче малдын 4 чылыг кажааларын тудар дээш болза, оларнын чаңгызы-даа кылдырмаан. 1952 чылда доозулбаан чуртталга бажынырындан чаңгыс бажыны арай боорда дооскан.

Тудуг бригаданын бригадир эш Кук тудуг ажылын багай удуртуп турар. Баян-Кол болгаш Барык-Бажы тайгаларда 2—3 чылдан бээр бетлекеп келген тудуг ыяштары ам ирип баксырап турар. Колхоз бо чылы 800 кубометр ыяшты, а 1952 чылдык-биле кады 1800 кубометр тудуг ыяжын тудуг шөлүңгө сөөртүп алыр турган болза, ам чаңгыс-даа чүдүк чок. Колхозта 2 чүк машиназы бар, оларнын притвечи база бар. Оларны ыяш сөөртүлгезинге ажылавайн, харын оларнын чолаачылары үргүлчү арагалал, ынай бээр улус дажыглап, хөлөзи алырынга өйлежип турар. Колхозта 200 ажыг айтардан чүгө 23 атты тудугда ажылгап турар, а дыка хөй айттар ажылталымайн турар болгаш чамдык айттар колхозчу бурузунун хууда аян-чорук кылыр хөлгелери болуп турар. Бо бүгү күштерин чөп ажыглаар чүвө болза, колхозтун тудуг сууру чагуаажок дүргөн өзүп сайы-

раар ужурулуг. Узун хуусаалыг чээлилер-биле кылыр бажынырынын тудуу кончуг багай чоруп турар. 1949 чылда-ла колхозчу Дагба, Чалбаа оларнын чээли-биле кылдырган бажыныры амдаа доозулбаан. Бажын тударынын чээлин колхоз баштаар чери банкыдан шилчитирип алгаш, колхозчуларнын айтырыг негелдезин 4 чыл иштинде мегелеп чылып келген, а бажынырынын тудуу доозулбаан. Ам колхозчулар ол чээлин 3 чыл иштинде төлөп турар.

Туттунган бажынырынын шынары куду. Кладовказы, кышпазы, иштик өрөөлдөрү, печказы, ийн казы рамазы чок. Бажынын чүгө 4 ханазын тудуп, багайты шалалап, үстүн дуглаан бо-ла. Тудугун чуруму өзүгаар алырга, орту-даа кирбээр бажыныры доозулганынга санап турар.

Район банкынын ажилдакчылары чээлин тараткыч, колхозчулардан төлөдиринге өйлешип олтурар боордан аныгда, ук чээлин чөп ажиллаан бе, тудугну бүрүн күөседип алган бе дээрзин хынап көрбөй турары тергип четпес. Районун көдээ ажил-агый килдизи, ылангыга көдээ болгаш колхоз тудуунуң килдизи колхозтарда тудуг ажылын боттуп удуртулга-биле хандырайн, тудугтун шынары дээш демисел чорутпайн турар.

Жданов аттыг колхозта тудуг бригаданын составын, күжүн четпеле тудугтун темпизин дүгөдөйп, шынарын экиждер дугайында шитпирлиг хемчеглер алыры негетип турар.

В. ПЕТРОВ.

Белеткел ажилдарынче кичээнге салыр херек

Нитиниң малынын баш саын чылдан чылче улам өзүп турар. Оларга четпир хемчээлдиг быжыг чөмгерилге суурун тургузары уду-биле негетип турар. Ол негелдени хандырынга анаа бүгү тала-биле организастыг болгаш өй-шаанда эки шынарыг белеткенип алыры эрге-жок чугула.

Ындыг турбуже Чаа-Хем районун Бурен-Хем аксында «Сталинчы орук» колхозта нитиниң өзүп турар малынга четпир хемчээлдиг быжыг чөмгерилге суурун белеткеп тургузарынын белеткел ажилдары амдаа чорувайн турар. Чыл дээрге, сизген кезилдезиниң болгаш селос салырынын кампаниязын этелээринге ам каш сангыг хонуктар аркан. Колхозтун мурнунда 150 тонна селос болгаш хөй хемчээлдиг өөдүүн чөмөр белеткээри бүдүрүлге планында көрдүнгөн. Ону чедишикин күөседип алырда, анаа бүгү тала-биле беле ужуражыры негетип турар.

Колхозта сизген кезер машиналардан чүгө 4-түн септезе-даа оларнын бистери чок, сизген бөлөр айт дүрбаштары ам-даа септетинмен. Хөл-биле ажилдаарынга ыяш дүрбаш болгаш айырылар база негетип турар, ол чүдүлгени белеткеп алырынга баш бурунгаар оок материалдын кезип, кургадып алыры чугула

Парлатынмаан чагааларын өзү-биле

Барын-Хемчик районун райүлөтпүр комбинатынын ажилында четпестерин шүгүмчүлзүн бижикчин чүлүн «Шын» солунун редакциязы алган. Хынап көрөш, четпестери узуткаарынын хемчеглерин алыры-биле ол чүдүлү редакция СЭКП обкомунун үлетпүр-транспорт килдизинче чоруткан.

Хыналдадан илерээни болза: райүлөтпүр комбинатынын директору Блинов бүдүрүлгениң ажилын экиждеринче, кадрларнын шилдигезинче болгаш өөредилгезинче ажилчыннарын материалдыг болгаш культуралыг амыдыралын экиждеринче кичээнге салбайн турган.

Райүлөтпүр комбинатынын директору Блинов ында партия, комсомол, профвелегит организациязынын киржилге-дузаламчызын ажилга ажылгавайн турган болгаш харында чамдыкта оларны тооп көрбөй, оларнын ажилына шаптык ужураштырар чоруктарын кылып турган.

Мооң уламындан райүлөтпүр комбинаты бүдүрүлге планын ай сангыг да күөспөй келген. Күш-ажылдын бүдүрүкчүлүг болгаш ажилчыннарын сагылга-чуруму куду, ажилчыннар болгаш драаныр машиналар ажил чок тургулаары таваржып турган. Прораб Кожутов

турбуже, ол ажил амдыгаз чедир чорутунмаан, мал чеми белеткээрин ажил планы безин тургустунмаан. Ол ышкаш 200 га сугаттыг сизген шөлү сугартынмаан болгаш аштаттынмаан болуп турар.

Нитиниң малынга быжыг чөм суурун тургузуу алырынын белеткел ажилдарында болуп турар улуг четпестер бо чылдын бүдүрүлге планында көрдүнгөн мал чеми белеткээриниң планын күөседип алырынга улуг шаптыктаашкынын ужураштырар деп чүвени колхоз баштаар чери (даргазы эш Сумбуушка), ында партия эге организациязы (секретары эш Найдан) чедир оварып көрбөй, сизген кезилдезиниң белеткел ажилдарынче күш салып, өлчө бүгү күштерин мобилизаставын турар.

Келир чылда малга четпир хемчээлдиг чөм сууру болгаш курлавырларын тургузарынын чугулазын барымдалаш, мал чеми белеткээриниң кампания ажилдарын өй-шаанда организастыг этелээш, чедишикин доозарынче бүгү күштерин сырый мобилизастаар, анаа партиянын организас-массалыг ажилдарын, социалисттиг чарышты калбартып чорудары колхоз баштаар черинден болгаш ында партия организациязындан негетип турар.

А. ПРОКУДИН.

болгаш өске-даа чамдык кижилер ажилга күжүн үндүрбөс, арагага хандыг чоруктарын болдургулаан, күш-ажылдын база хөй-нитиниң сагылга-чурумун үрөп турарлар-биле райүлөтпүр комбинатынын дирекция чери кандыг-даа демисел чорутпастаан.

Үстүндө четпестериниң тыттып келгенин кол чылдаганы болза, СЭКП райкому райоңда бүдүрүлгө черлерин багай удуртуп турарында, Партия райкому оон чанында турар райүлөтпүр комбинатынын ажилында улуг четпестери тоовайн, ону узуткаарынын хемчеглерин албайн, райүлөтпүр комбинатынын ажилчыннарын ортузунга полит-массалыг ажилдарын организаставын турган.

Үстүндө четпестерин узуткап, бүдүрүлгениң ажилына партияниң удуртулганы күштелдирерин, СЭКП-нин Барын-Хемчик райкомунга СЭКП обкому дааскан, комбинатын сан-хөөзүн чурумчударынга дузалажыры-биле ревизор-бухгалтерин обмеспром ынаар чорудар деп СЭКП обкомунун бүдүрүлгө-транспорт килдизин эргелекчи эш Тарасов «Шын» солунун редакциязынче дыңнаткан.

болгаш чүгө америк монополияларнын таласындан деткимчениң ачында чазакта туруп турар реакционерлернин аразында өзүлүг партизан дайынын ында бир каш чылдарын дүргүзүлдө чорудуп турар.

Чилиниң ажилчы чоңары антикоммунист хойлуңу күш-чөк болдуруран шудуру чедип ап турар. Олар президент Карлос Ибаньестен оок сонгулдалар мурнунда корум-чурумну демократчыларнын болгаш америк монополияларда хамааржып турар чөс рудниктерин национализиастаарынын дугайында азаашкынын күөседирин негеп турар.

Чилиниң найсылалы Сант-Йога мартич төңчүзүндө латин америк чурттарынын кол (дешилгелиг) профорганизациязынын катыштырып турар Латин Американың ажилчы чоңарынын Конфедерациязынын съездин болуп эрткен. Съезд тайбың дээш, амыдыралдын болгаш күш-ажылдын байдалын экиждери дээш демиселе пролетариаттың, тараачын чоңуң болгаш интеллигенциянын шимчээшкенин чаңгыс-эвин быжылаарынын лозунгузун адаа-биле болуп эрткен.

Латин Америкада демократия дээш демисел болза, империалистернин болгаш оларнын Латин америк чурттарында чапшаачыларынын чорудуп турары дайынны болгаш фашизмниң политиканыга удур, тайбың дээш демисел-биле сырый харылзаалыг. Делегейин амгы байдалынын үезинде ол чурттарынын улустарынын национал хосталга дээш демисели болза, улустарнын тайбың болгаш демократия дээш делегейде улуг демиселинин кол кезээ болур.

Латин Америкада тайбың дээш шимчээшкенин канчаар-даа аажок калбарышкынын дугайын бир дугаарында беш улуг күрүңелерин аразына Тайбыңның Пактызын чарарынын дугайында Тайбыңның Бүгү-делгей Чөвүлениң Кыйгырынын адаанда чыгдынган ат салышкынынын саны чагуалап турар.

Чижээ, Бразилияда 5,5 миллион ат салышкынынын чыгган, Аргентинада—4 миллион чыгыт ат салышкынынын чыгдынган. Латин америк чурттарынын хөй нурузунда тайбың камгалаалынын национал комитеттери, Катышкан Штаттар-биле шериг дугуржулгаларын чарарына удур демиселдин комитеттери болгаш өске-даа патриотчу организациязылар идепкейлиг ажилдап турарлар. Тайбың дээш демиселчелерин съездилерин үргүлчү чылдырып турар. Америк тип чурттарынын тайбың талалакчыларынын конгресин ийн катап эрттирген.

Эрткен чылын Монтевидеога болуп эрткен тайбың талалакчыларынын ийн дугаар Америк тип конгресинде делегейин Барын талакы чартында чурттарынга тайбың дээш демиселди улам ыңай удуртуп башкаарын айткан чугула шитпирлерин үндүргөн. Латин америк чурттары империалисттиг агрессия авантюраже кирип турттарына удур демиселди калбартырын, эң ылангыга Кореяге шериг чорударына удур демиселди күштелдирерин, улустар аразынын чөрүлдээлери тайбың өзү-биле шитпирлээриниң аргазын камгалаарын Конгресс шитпирлээ.

Латин америк чурттарында тайбың дээш мурнакчы демиселчилерин ажил-чорудулгазы Тайбыңның Бүгү-делгей Чөвүлениң улуг үнелээшкенин алган. «Улустар-аразынга тайбыңны быжылаары дээш» деп делегейин Сталинчы шарналының лауреаттарынын аразында Латин Американың алдарлыг үш төлөөлери: мексикан генерал Эрнесто Хара, бразиль чогаалчы Жержи Амаду болгаш бразиль херээженнерин Федерациязынын удуртукчузу Элиза Бранко олар бар.

Тайбың болгаш демократия дээш демисеип турар депшилгелиг күштериниң авангардында Латин Америка чурттарынын коммунист болгаш ажилчы партиязы туруп турар. Ол тайбың болгаш демократия дээш демиселди Латин Американың

ажылчы чоңарынын Конфедерациязынын катыштырып турары демократтыг профвеледери, херээженнерин болгаш аныктарын депшилгелиг организациязы чедишикин чорудуп турар.

Бодунуң хосталгазы болгаш бодунуң чуртунуң хамаарышпас чорун дээш демисеип турар кижилерге реакциянын база империализмниң күштерин араатанзы-биле халдап турарлар. Парагвайда коммунист партиянын баштыкчысы Обдулис Барте кара-бажында үр үеде хоругдаттырып турар. Венесуэлада нефтичелерин национал Федерациязынын удуртукчузу Хесус Фуриа кара-бажында бир каш чыл олуруп турар. Бразилиянын коммунист партиязынын чингине секретары Луис Карлос Престес ханзы-биле чажыртанар ужурга таварышкан. Дыка хөй чурттарда, чижээ, Бразилияда база Венесуэлада политиктиг хоругдаттырганар хилиңчтээшкине таваржып турарлар. Венесуэлада элзэн хөй политиктиг хоругдаттырганары чазактын баштынын полковник Перес Хименес боду хилиңчтөп турган.

Латин Американың улустары бодунуң демиселинде тайбың талалакчыларынын күчүлүг бүгү делегей шимчээшкенин, Совет Эвилелинни баштап турары тайбыңны болгаш демократиянын лагериниң эп-сеткил катыжышкынына даянып турар. Бразилиянын ажилчы чоңарынын баштыкчысы Луис Карлос Престес СЭКП-ниң XIX съездинге чоруткан байырында: «Совет Эвилелинниң коммунизме орукче кылган базым бүрүзү болза, бүгү улустарнын тайбың, демократия болгаш социализм дээш демиселин херээңче база бурунгаар базым болурун бистер билдирбис» деп бижээш.

Латин Американың улустары бодунуң таласындан бүгү кижит төрөгенин аас-кежиктиг келир үези дээш ол улуг демиселине улуг салышкынын кирип турар.

Ю. КАЛУГИН.

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

ИТАЛИЯНЫҢ ДЕМОКРАТТЫГ КҮШТЕРИНИҢ УЛУГ ТИЛЕЛГЕЗИ

Италияга июнь 7—8-те парламент сонгулдлары болуп эркен. Депутаттар палатазы-биле сенат дегне сонгутунган. Депутаттар палатазынга сонгулдлар болза, антидемократтыг сонгулда хоойлузуун үндөзүшкө эртен дээрзи билдингир болгай. Ол хоойлууну кол сорулгасы болза, өске буржуаз партиялар-биле эвилелдежин алган чагырыкчы христиан-демократтыг партияга парламентте «хөй нуруузу» эжелеп алыр арганы бээрли болуп турган. Ол хоойлуну өзүгаар пропорционалдыг төлөзүшкө принципни орунуна «хөй кезиниң шанналы» дээр чүдү тургускан: сонгулдларга бадылаашкынын 50 хуузу болгаш оон кырынга чүгө чагыс-даа бадылаашкынын алган партия азы бөлүк партиялар депутаттар палатазынга олуттарын 65 хуузу (590 олутта 380-н) анаа-ла алыр ужурул турган.

Христиан демократтар болза, чурттуу хоойлу төлөвилени үндүрер органыга быжыг хөй кезин эжелеп алырын, оппозицияны базарын болгаш агресси Сонгу-атлангик блогуну шериг планнарынга Италияны чагыгынын политиктиг углангышынын моон сонгаар-даа чорударында бодун хостаар арганы чаа сонгулда хоойлузу бээр боор деп идеген турганнар. Ынчалза-даа ол идегелдер боттанмаан. Италиянын демократтыг хөй-нигизги реакцияныч оптаашкынына шитпирли-биле удурланган болгаш сонгулда-биле удурланган болгаш сонгулдлар чоруп турарынын үезинде антидемократтыг хоойлуну бодуну чүдүлүзүмүнүн көргүскөн.

Италиянын ажилчы чоннарынын калбак массалары чурттуу чагырыкчы бөлүктөринин политиказын деткивейн турарын болгаш чурттуу хосталганыча база национал хамаарышпас чорунче реакцияларнын халдаашкынын моон сонгаар-даа бүгү күш-биле удурларынга белини сонгулдларнын түнелдери тодаргай көргүскөн. Ол бөлүктөринин антинационалдыг политиказы чурттуу санал четпес хоозуралга экжелген. Херек кырында Италия болза, америк шериглерге эжелетирген болуп турар. Океан ниндында айтып беришкени өзүгаар эндере чепсек бөдүрүп үндүрүшкүнүн чорулуп, демократтыг лагеринин чурттары-биле экономикагы харылзааларын үскөн. Оон түнелдине чуртта 6 миллион ажил чок болгаш чартык ажил чоктар санатынын, машина тудушкунун, пөс-таавынын болгаш өске-даа чүс-чүс бөдүрүлгелер хадгынын, өртөктер улгадып турар, даштык садыга карылга канчаар-даа аажок улуг. Италиянын ажилчы массаларынын ол политикага шитпирли-биле удурланып турарын сонгулдлар көргүскөн.

Италиянын иштиги херектер министрствозунуң тускай медээзин өзүгаар алырга, депутаттар палатазынга сонгулдларга 28.387 мун сонгукчулар киришкенер, 27.089 мун бөдүлөткөннөрү күштүг деп санаан. Чазак партияларынын эвилел-дежини 13.487 мун бадылаашкынын, азы бадылаашкынын 49,8 хуузу алган. 1948 чылдагы сонгулдларга денээрге, ол эвилел 2.800 мун сонгукчуларны ышкынган.

Чөөн үездиг партиялар 1948 чылдагызында 1.426 мун хөй бадылаашкынын алган. Коммунистер дээр 6,128 мун сонгукчулар (22,6 хуу) бадылаан, социалистер дээр—3.440 мун (12,7 хуу) сонгукчулар бадылаан. Христиан-демократтарнын эвилелинге удурланып турар хамаарышпас бөлүленишкенин ийи хуу ажыг бадылаашкынын алганнар. Оон мурундагы сонгулдларга чөөн үездиг партиялар дээр бүгү бадылаашкынын 31 хуузу бердинген, а бо удазында—35 хуузу болган.

Национал-монархия болгаш «социал шимчээшкин» деп чаа фашисттик партия кады бадылаашкынын 12,6 хуузу чып алганнар. Ындыг язы-биле оппозициялыг бөлүленишкенин нигизи-биле сонгукчуларын бадылаашкынын 50,2 хуузу алганнар. Ол чорук болза, чазак партияларынын «хөй кезиниң шанналынга» идеген шыдавын көргүзүп турар. Чүгө дээрге, амгы туруп турар байдалда депутаттар палатазында олуттарны хуваарынын пропорционалдыг системазы күштүг болуп артып турар.

Христиан демократтар чаа палатага 261 олутту (моон мурунда 574-тен 307 олуттуг турганнар) социал демократтар—19 олутту (33 турган), либералдар—14 (19 турган), республиканчылар—5 (9 турган) болгаш чазак эвилелинде өске-даа бичи партиялары—4 олутту алган.

Эр-не барын үездиг партиялар 69 мандаттарны (40 монархистер болгаш 29 чаа фашистер) алыр. Коммунист партия 143 мандаттарлыг (мурунда 131 олуттуг турган) болуп болгаш социалист партия 75 мандаттарлыг (52 турган) болуп.

Сенатка сонгулдларга христиан-демократтыг эвилел база оон тудак чок хөй чидирлиг болган. Коммунист болгаш социалист партиялар 1948 чылдагызында барык-ла бөдүн чартык миллион хөй бадылаашкынын алган турда, олар 2.300 мун бадылаашкынын чидиргенер. Мандаттарны пропорционалдыг хуваары күштүг болуп турар чаа сенатка чазактын эвилели 237 олутта 125 олутту алыр. Олар 33 олутту ышкынганнар. Коммунист, социалист болгаш чөөн үездиг республиканчы сенаторларнын саны 72-ден 87 кижи чедир өзер. Монархистер болгаш чаа фашистер кады 25 депутаттарлыг болуп.

Демократтыг күштер бодунуң сонгулда кампаниязы полицейши кадыг хемчеглерин болгаш чөнгээлерин байдалдарында чорудар ужурга таварышканы сонгулдларнын түнелдеринде тодаргай көстүп турар. Эр-чагырлар фашисттик элементтерин кем-буруулуг ажил-чорудулгазын бүгү-ле арга-биле деткип, итали демократтарны тудуп бажынап, оларнын сонгулда мурунда митингилерин болгаш хуралдарын үзүп, сонгулда мурунда литератураларны база өске-даа чүдүлгелерин тарадырын хоругдап турган. Пальмио Тольяттинин сонгулда мурундагы чугааларынын бирээзинге айтканы болза, христиан-демократтыг партия болгаш оон эвилелчилери кандыг-даа ажыктыг чүдүлдү саналдап шыдаваан, а оларнын пропагандазын амдырал боду хун-бүрүде буруу шаап турда, депшилгелди партиялар сонгулдлар үезинде чонга тодаргай болгаш билдингир политиктиг программа-биле ажилдап турганы-биле ол аажык-лаашкынар тайылбырлатынар.

Парламентте хөй кезин чаалап алырынга чүткөш, чагырыкчы партиялар сонгулдлар чоруп турар үеде чүл-бүрү кажарлаашкынын кылырынга беэни доктавайн турган. Ламалар болгаш ламаларнын кадаларынын хөй каттап бадылап турганынын, чазак эвилелинин талаачыларын сонгулда участоктарына утааны солуларынын экжел турганынын хөй таварылгаларын дугайын демократтыг итали партиялар медээлеп турар. Ынчалза-даа сонгулда хоойлузу ынчаар үрээр чорук реакцияларга дузалаваан болгаш оларнын күзеп турганы бадылаашкынын бербез.

Христиан-демократтыг эвилелдин сонгулдларга аштырышканы Италиянын чагырыкчы бөлүктөринге ангадаашкыны болдурган. Канчаар-даа аажок өөрүнчү-биле идеген турганы, парламентини дамчыштып арай боорда эрттирген чаа сонгулда хоойлузууну чунар саван көвүг деп өжүп эсти бергенге реакциялар эптежер аргажок болуп турарлар.

Сонгулдларнын түнели христиан-демократтарнын америк чагырыкчыларынга база улуг ундараашкыны болдурган. «Нью-Йорк таймс» солунуң Римде корреспондентинин бижин турары болза: «Ол түнелдер политик талазы-биле болза, коммунистерин болгаш оларнын эвилелчилери—чөөн үездиг социалистернин чеди чык мурунда ышкаш итали ажилчыларнын хөй кезин ам-даа контролдап турарын болгаш оон ангыда оларга бөзүрүп турар миллион-миллион кижилерин деткимчезин оларнын ап болурун айттып турары ол тур».

«Дейли ньюс» солун болза, сөөлүгү беш чылдарын дургузунда АКШтын Италияга 6 миллиард долларын «дузаламчыга» бергенин айтып-шаан, ол дузаламчыны алза-даа де Гаспериин чазазынын туруштарынын быжыкпаанын мунгарал-биле айттып турар болгаш «акша-биле өнүктөр база эвилелчилер садып алырын оралдашкынын илеридип турар бүгү политиказын эде көөрүн» Каттышкан Штаттарга сүмөлөп турар.

Эндере чепсек бөдүрүп үндүрерини, Италиянын агресси блоктарга киржирини, национал экономиканы хоозурадырынга болгаш демократтыг хосталгаларны кызырынчыг политиказынга итали улустун удурлашышканы улам өзүп турар. Болуп эртен парламент сонгулдлары ол дугайын тодаргай болгаш бүүрелди-биле бадыткаан.

«Бистин тилелгевис тайбынын, демократиянын болгаш социализмин херээ дээр чедип алдыганы тилелге болуп. Ынчангаш, ак-сеткилдиг

бүгү итали кижилер ол тилелгелге өөрүп болулар. Бистин партия-выстың улуг кужу улустун дээди эргине-ажыктарынга мурундагызы ышкаш чүмү-биле бердинген турарын чурт билзин» деп Тольятти чугаалаан.

ФРАНЦИЯДА ЧАЗАК КРИЗИСИ УЛАМЧЫЛАВЫШААН

Францияда чазак кризиси узамдыгышынын шичилиг болуп турар. Рене Мейернин чазанга бүүрүрүндөн Франциянын Национал хуралынын ойталаанында Өзү үш неделя алып турар. Ынчалзажок чазакты тургузарын бир каш кижини оралдашса-даа, ол чазак чаа чазак-биле амдыгаа чедир солунумаан.

Премьерге сан талазы-биле үш дугаар кандыдат, моон мурунда даштык херектер министри турган Жорж Бидо болган. Ынчалза-даа чазакты тургузар эргени алырынга 314 бадылаашкын негетинер турда бадылаашкынын түнелинде ол 313 бадылаашкынын чып алган. Оон мурунда оралдажышкынын кылганнар—Поль Рейно болгаш Мендес-Франс база-ла бадылаашкынын хөй кезин албааннар: Рейнону дээр 276, Мендес-Франсты дээр 301 бадылаашкынар бердинген.

Чазак кризиси болза, Францияга үргүлчү болуп турар болушкуну болу берген. Дайын сөөлүндеги үеде чуртка 22 яны-бүрү чазактар солукшан. Оларнын чамдызын, чижээ, Эдгар Форнуң чазазы эрге-чагырганын бажына чүгө бир каш неделя иштинде турган, а өскелери оон-даа эвээш үеде турганнар. Чазактарнын ол хире дүргөн солжуушкуну анаа-ла таварылга эвес дээрин билдингир.

Эндере чепсек бөдүрүп үндүрүүшкүнү-биле болгаш агресси блоктарга Франциянын киржип турары-биле холбашкан үзүктөл чок өзүп турар экономикагы болгаш сан-хөө талазы-биле бергелерде чурт таварышкан болуп турар үеде чурттуу чагырыкчы бөлүктөринге бодунуң улуска удур политиказын чорудары улам берге болуп турар. Франциянын ажилчы чоннарынын калбак массалары чонуну амдырал денеленине реакцияныч халдаарынга удур, чепселенишкениге болгаш Вьетнамда эжелекчи дайынга канчаар-даа аажок улуг чарылгаларга удур, «европа армиязы» тургузарынга удур шитпирли-биле демиселге турарлар. Шап бо байдал чазактыг туррум эвес чоруун болдуруп турар болгаш улустун бажын ажыр хөдөлү деп реакциянын оралдажышкынын күштүгү-биле бергелдеп турар.

Францияны Сонгу-атлантика блогунче кирип тырттышаан, чагырыкчы француз бөлүктөр болза, ол блоктун кол организацызы болгаш соруку кирикчи АКШ-тын айттып берип турар политиказын хүлээп алыр ужурга таварышканнар. Француз экономиканы милитаризастаары, бюджеттин доктаамал өзүп турар карылгазы, ажилчы чоннарын амдырал денеленини үргүлчү кудулаашкыны, ажил чок чоруктун өзүлдөзү ындыг байдалдын уружу болуп.

Премьер-министр турган Рене Мейер чурттуу экономиказын кадыкшылар» деп адаар кадыкшылга төлөвилени саналдап турган. Ол санал болза, өзүп турар аар-бергени херек кырында улустун кырынче чууй каап турган. База парламентини эргезин кызыгарларын болгаш бодунуң улуска удур политиказын шаптык чокка чорудары, эң ылангыш шуугазынын «европа армиязынын» дугайында керээни күчүтүп болдураарын кызыдары-биле чазактың бүрүн эргелерин калбартырын Рене Мейер негеп турган. Ынчалза-даа Франциянын хөй-нигизи ону чурттуу национал бот-эргелеринге болгаш хамаарышпас чоруунга кыжанышкын деп көргөш, Мейерин ол «хемчеглерин» хүлээп албаан.

Чаа чазакты тургузары деп үш оралдажышкынын буураанынын сөөлүндө ам президент болза, яны-бүрү буржуаз партияларнын баштыңнары-биле чаа сүмележишкенин кылып эгелээ. Узамдыккан чазак кризисин премьерге чаа кандыдат соксадып шыдаар бе дээрзи билдинмес. Бир эвес чазак тургустунза-даа оон быжыг туруштууга бүүрээр үндөзилел чок. Байдал мындаг болуп турар.

Д. БОЧАРОВ.

Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин сессиязы

БУДАПЕШТ. Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин сессиязы июнь 15-те Будапештеге ажыгынган дээрзин моон мурунда-ла медээлээн.

Сессияга Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кежигүнү Эммануэль д'Астье де Ла Вижери эге сөс кылган. Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин даргазы Жолио-Кюри аарыг ужурунда Будапештиге сессияга кээп шыдаваан деп ол дынкаткан. Итали парламентте сонгулдларга холбаштыр Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин оралакчы даргазы Пьетро Ненни база кээп шыдаваан.

Италияда сонгулдларнын түнелдери болза, олар улустар аразында дүшкүрүлүг чоруктун чаа кошкашкынынга иди бээр хире болуп турар деп д'Астье де Ла Вижери демделээ.

Улустар аразынын амгы байдалынын анализин кылгаш, оратор болза, чугаалажышкынын чугулазын болгаш болдуруп болурун билген бүгү кижилерин болгаш бүгү бөлүктөрин тайбын дээр демиселге мөөнээр төлөздө, чаа аргаларын тывар херек деп чугаалаан. Чугаалажышкынынга удурланып турар күштер ам-даа бар. Чамдык айтырылганын талазы-биле кызыгаралдыг чугаалажышкынын удурлашышкынын эвээжидирине дузалаар болгаш улустар аразында дүшкүрүлүг чорукту кошкашкынынга орукту ажыдарынга иди бээр. Бистин кол сорулгасы болза, улуг күрүнелерин аразында дугуржулга болуп мурундагы хевээр артар. Ынчалза-даа бис баштайгы негелдерини тургузайн турар бис. Ол сорулганы чедип алырынга бүгү-ле тайбын чепсектер, кандыг-даа эгелешкенин, кандыг-даа чугаалажышкынынга эки болуп.

Түнелинде д'Астье де Ла Вижеринин демделгезин: Тайбынын күштерини чедип алган тилелгези ам-даа быжыг эвес. Улустар аразында дүшкүрүлүг чоруктун кошкашкынын демлектери ам-даа бөдүүн. Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин амгы сессиязынын сорулгасы—ол тилелгени быжыглар дээр бүгү-ле чүдүлгелер кылыры болуп. Улустар аразында дүшкүрүлүг чоруктун кошкашкынын дүргөдөй хире бүгү-ле аргаларын Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин сессиязы деткир. Бо сорулга-биле тайбын дээр демиселге киржиринче миллион-миллион чак кижилерин хандыктыраы чугула.

Кореяга тайбынчыдылга дугайында айтырылгала болгаш Ыракка Чөөн-чүк айтырынын тайбын арга-биле шитпирлээшкинине холбаштыр Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кежигүнү Го Мо-жо чүве чугаалаан.

Улустар аразында амгы үеде туруп турар кандыг-даа чөрүлдээлери тайбын чугаалажышкынын арзынга болгаш бот-боттарынын аразында сүмележишкенинин дузасы-биле шитпирленип болуп болгаш шитпирленип ужурул-даа. Ол бөдүүн идеяны бүгү делегейде миллион-миллион эр, херэежен кижилер чүдүлдүзүпүп турар деп Го Мо-жо чугаалаан.

Ыракка Чөөн-чүкке болгаш бүгү Азияга тайбын болгаш айыл чок чорукту хандылар төлөздө, хамаарышпас чоруу болгаш бот-эргези хүндүлөткөн турар ужурул өске чурттарын иштиги херектеринге киржилгеге удурланза чогуур. Экономикагы болгаш культуралыг чогуур харылзааларны каттап тургузары, садыг солжугулазын хөжүдери, база ынчангаш улустарын амдыралынын денелин экижидирине таарымчалыг байдалдарны тургузары эргек чугула деп Го Мо-жо чугаалаан.

Улустар аразында дүшкүрүлүг чоруктун чоорту кошкашкынынга практикти-биле кээри, дайыннын аймылын чайладары чүгө улуг күрүнелерин аразында чугаалажыш-

кынарнын дузасы-биле чедип алдынып болуп.

Оон соонда Эльфес (Германиядан), генерал Кавалканти (Бразилиядан), Рене Бовар (Швейцариядан), Саламеа (Колумбиядан) олар чүве чугаалааннар.

Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин сессиязынын июнь 16-да эртенги хуралында д'Арбусе даргалаан. Тайбын камгалаанын Канада конгрессинин даргазы, Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кежигүнү доктор Джеймс Эндикоттга ол сөс берген.

Канадада тайбын талаачыларын шимчээшкинин сорулгаларынын дугайын чугаалааш, Эндикотт болза, хамыкты мурунда ол шимчээшкинниң чүткүп турар чүлү болза, беш улуг күрүнелерин боттарынын аразында дугуржуу ап, бот-боттарында удур дайылдашпазын байырлыгы-биле чарлаары болуп деп меделгезин.

Элээн хөй колония чурттарда дайыннын чоруп турарынын ужурундан тайбынга кыжанып турар айылдын дугайын Эндикотт айткан. Ол дайыннар болза, «коммунисттик сүлчээнин» түнели болуп деп, херекти ынчаар көргүзөрин барыны талакы пропаганда оралдажып турар. Ынчаарга херек кырында ол дайыннар болза, хамаарылгалыг улустарнын хоозуралга болгаш база колонияны өзү-чурмуун оларга дегезин бүгү чүдүлгеге удур тура-халымышкыны болуп турар деп Эндикотт чугаалаан.

Оон соонда чүве чугаалаан чехословак ажилчы металлст, Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кежигүнү Боучек болза, чехословак улустун тайбынче чүткүлүн сессиянын киржикчилеринге бүүрөдип турган.

Түнелинде Боучек тайбын талаачыларын чехословак шимчээшкиннин саналдарын тайылбырлаан. Ол саналдарнын пунктулары моон адаанда: 1) Потсдам дугуржулганын принциптерин бүгү герман девискерге долузу-биле сазгыры. 2) Германия-биле тайбын керээзин чарынын дугайында чугаалажышкынынын каттап эгелээри. 3) «Нити керээни» болгаш «Европанын камгалакчы» нитилелгезинин» дугайында керээни халдакчы, агресси характерлиг керээлер кылдыр көргөш, күш чок болган деп чарлаары.

Оон соонда Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин Бюрозуунуң кежигүнү Риккардо Ломбарди (Италиядан) сөс алгаш, капиталисттик чурттарда экономикагы байдалдын перспективаларын дугайында, улустар аразында дүшкүрүлүг чоруктун кошкашкынын үезинде улустар аразынын садыглажышкынын калбартып болурун аргаларын дугайында айтырылгала бодунуң чугаазын холбаштырган.

Оон соонда Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин чалаанын өзүгаар Барыны Германиядан келген пастор Мартин Нимеллер чүве чугаалаан. Бодунуң чугаазынын түнелинде ол тайбын тургузары болгаш камгалаары дээр, тайбын кады чурттаар чорук дээр демиселдеринге бүгү христианнарны кыйгырган.

Эртенги хуралга пастор Рагнар Фарбек (Норвегиядан), Англиянын төлөлекчи Джеймс Фиггинс, бирма төлөз Такин Чит Маунт, Австриянын төлөлекчи Эрнст Фишер, Корея Улус-Демократтыг Республиканын хөй-нигизинин төлөлекчи Хан Сер Ясенатор Марроу (Австриядан), Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кежигүнү Айвор Монтег (Англиядан), Карлос Леон (Венесуэлдан) болгаш Грециянын төлөлекчи Тайбынын Бүгү-делегей Чөвүлелинин кежигүнү Петрос Коккалис олар база чүве чугаалааннар. (СЭТА).

Швециянын аш-чем үлетпүрүнүн ажилчыларынын тилелгези

СТОКГОЛЬМ. Бир ай ажыр үргүлчүлээн ажил соксадышкынын демиселдин түнелинде Швециянын аш-чем үлетпүрүнүн ажилчылары ажил төлевирин бедирин негеп турар чаа коллективтик керээни чарынын чедип алганнар.

Күш-ажылдык чаа керээни ийи чыл дургузунда күштүг болуп. Мал согар черлерин болгаш колбаса фабрикаларынын ажилчыларынын ажилын төлевирин неделяда 5 крон (акша) бедир, маргарин болгаш дрожа фабрикаларынын ажилчыларынын — неделяда 3 кронга, далган дээрбедээр бүүрүлгелерин болгаш кондитерлерин

ажылчыларынын — неделяда 4 крон, хлеб быжыра черлерин ажилчыларынын—3—5 крон бедир.

Аш-чем үлетпүрүнүн элээн хөй бүүрүлгелери боттарынын ажилын июль 9-тан эгелээш каттап чоруда бергенер.

1945 чылда Швециянын металлистеринин ажил соксадышкынын соонда аш-чем үлетпүрүнүн ажилчыларынын амгы ажил соксадышкыны ажилчы чоннарын боттарынын экономикагы эрге-ажыктары дээр улуг демисели болуп. (СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяны Улустун армиязынын Кол командьяларынын дынамы

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократтыг Республиканын Улустун армиязынын Кол командьяларынын июнь 16-да медээлээн болза, эртен күнүндү дургузунда бүгү фронттарга артылгелери тулушкуннары үргүлчүлээ.

Улустун армиязынын зениттик кезектери болгаш адыгы-ачылары дайыннын 6 самолеттарын андара аткан болгаш 2 самолетту кемдедир аткан.

(СЭТА).

Ада-иелери өлгөн бичи уругларын дугайында корей улустун сагыш салышкыны

ПХЕНЬЯН. Дайыннын агаардан бомбалаашкынынын түнелинде ада-иелери өлүрткен бичи уруглар Корей Улус-Демократтыг Республикада улуг сагыш салышкыны-биле бүртүктөн.

Республиканын өскүс калган бичи хамаатыларын чүс-чүс корей өг-бүлелер боттарынын кижизидилгезинге ап, оларнын ада-иелерин солуп турарлар. Амгы үеде чүгө Канвон могожа 450 корей херэеженер дайын үезинде өскүс калган бичи уругларны кижизидип турар. Могожа патриотчу херэеженернин кижизидилгезинде 700 оолдар болгаш уруглар бар. Тараанын херэежен Ким Сен Хе болгаш албан-хаактыг кижиниң кадайы Ким До-бок 4—4 уругларны кижизидери-биле алганнар.

Өскүстөр кижизидип турар өг-бүлелерге материалдыг улуг дузаламчыны чазак көргүзүп турар. (СЭТА).

Вьетнам Демократтыг Республикада улус чырыдышкынын дугайында сагыш салышкыны

ШАНХАЙ. Вьетнамнын информация агентилелинин дамчыдып турарын өзүгаар алырга, биче националдарнын культуралыг денелин бедидер сорулга-биле Вьетнамнын даг черлерде районнарынга чырыдышкын албан черлерин тургузарын Вьетнам Демократтыг Республиканын чааа шитпирлээ.

Оон-биле холбаштыр Вьетнамнын национал чырыдышкынын министрствозу бо чырын биче националдарга башкылар бөлөктөрүнүн талазы-биле тускай школаларны ажыктылаар. Өөрөдильгенин ийи чылынын дургузунда бүгү студентилер күрүнениң долу хандырлыгынга турарлар.

(СЭТА).

Бенгалияда богащ Ассамда аш

КАРАЧИ. Чөөн (Индий) болгаш Барыны (Пакистан) Бенгалияда, база Ассам деп индий штатта аш-чем талазы-биле канчаар-даа аажок берге байдалдын дугайын чугаалап турар Калкуттадан алдыгнан дынадыгыны «Имроз» солун парлаан.

Чонуну аш-чеминиң кол продуктузу болуп турар ристи Ассамнын элээн хөй районнарында чүнүң-биле-даа садып ап шыдагына болуп турар. Чон сизген болгаш ыяштар бүүрүзү чип турар. Чамдык өг-бүлелер аш-чем продуктулары 15 хүнер дургузунда чок болуп келген. Аштап өлүр чоруктар хаая эвес болуп турар. Мун-мун кижилер кудумчуларда диленип кылаштажып турарлар.

Чамдык районнарда ристи садып турар, ынчалза-даа оон өртээ канчаар-даа аажок улуг, ону ажилчы чон, эң ылангыш ажил чоктар канчаар-даа садып ап шыдавайн турар. (СЭТА).

Канадада хлеб өртөөнүн улгатканы

ОТТАВА. Канадин Пресс агентилелинин дынадып турары-биле алырга, Квебекте хлеб өртөөн улгатырар деп турар. Виннипегте, Ванкуверде болгаш Оттавада хлеб өртөө 5,5 хуу бедээн деп ол-ла дынадыгта чугаалап турар.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор
О. А. ТОЛГАР-ОО